

ЖЕТА

ЧАСОПИС

9/147 листопад 2018

ЛЬВІВСЬКА АРХІЄПАРХІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ГРЕКО-КАТОЛИЦЬКОЇ ЦЕРКВИ

«Хто правду чинить - іде до світла»
(від Івана 3,21)

Степана Мишковського рукоположено на священника

22 жовтня, в день пам'яті святого апостола Якова Алфеевого, в архикафедральному соборі святого Юра у Львові Високопреосвященний владика Ігор, Архієпископ і Митрополит Львівський, рукоположив на пресвітера диякона Степана Мишковського, голову молодіжної комісії Львівської архієпархії.

У привітальному слові владика побажав неопресвітеру Степану, якого Господь підніс до великого уряду, бути Його близьким слугою, другом і братом, щоби старався виправдати довір'я Господнє і гідно виконати Його волю, як Його священник.

По завершенні Архієрейської Божественної Літургії новопоставлений ієрей уділив усім своє приміційне благословення на паперті Митрополичих палат.

Прес-служба курії Львівської архієпархії

Священниче рукоположення Олега Нестора

21 жовтня Преосвященний владика Володимир, єпископ-помічник Львівської архієпархії, відвідав парафію Пресвятого Серця Христового (м. Львів, вул. Диктова, 2). Тут владика у співслужінні місцевого духовенства та капеланів Львівської архієпархії звершив Архієрейську Божественну Літургію, в часі якої рукоположив у священство диякона Олега Нестора. Відтак новопоставлений ієрей уділив присутнім своє перше благословення.

Ієрей Олег Нестор продовжить своє священниче служіння у департаменті в'язничного капеланства центру військового капеланства курії Львівської архієпархії УГКЦ.

Прес-служба курії Львівської архієпархії

У Львові відкрили Центр денного дозвілля для літніх львів'ян

В мікрорайоні Знесіння у Львові міське управління соціального захисту спільно з міським територіальним центром соціального обслуговування (надання соціальних послуг) відкрили новий Центр денного дозвілля для літніх людей. Він діятиме при храмі Пресвятої Богородиці – Володарки України на вул. Новознесенській, 34, і стане уже дев'ятим таким Центром денного дозвілля для літніх людей у місті.

Як розповіли в управлінні соціального захисту ЛМР, Центр денного дозвілля створений для того, аби люди, які перебувають на обслуговуванні у Львівському міському територіальному центрі, могли соціалізуватися, оскільки це одна з базових потреб кожної людини, та мали можливість цікаво проводити час в колі однодумців-однолітків.

«Дякую отцеві Зеновію Хоркавому за його бажання робити так багато справ, які він робить. Бо справді, коли перебуваєш у храмі – бачиш, як багато соціальних справ реалізовується. Мабуть, кожна справа, яка починається з молитви, завжди має успіх та благословення. Нехай ця справа, почата сьогодні, буде благословенною Богом. Хай

Господь посилає в іще один центр, в іще одну спільноту Божої Церкви мир, ласку і Божу благодать. Нехай ті зустрічі, які будуть відбуватися тут, наповняться новим змістом, любов'ю, і в кожній справі хай допомагає Господь», – зазначив в.о. керівника департаменту адміністрації міського голови Львова Євген Бойко.

Відкриття Центру денного дозвілля при храмі Пресвятої Богородиці – Володарки України – це продовження створення мережі осередків дозвілля для літніх людей по районах м. Львова – для того, щоб літні львів'яни мали можливість долучатися до заходів у різних куточках міста.

«Людина, яка прожила своє життя до глибокої старості, переживає неначе чотири пори роки: весна – як дитинство, літо – як юність, осінь – як зрілість, і зима – як старість. Кожен із цих періодів є надзвичайно важливим. І ось цей період старості кожен з нас має зустріти. Зустріти його достойно, з поглядом у минуле – що ми зробили, що залишили після себе, і розпочати новий етап життя. Адже в цьому періоді ми можемо дати добру пораду, радіти онуками, і цей період є благословенний тим, що в ньому ми уподібнюємося до дітей. Бажаю вам у таких спільнотах знайти багато друзів, підтримку», – зазначив отець Зеновій Хоркавий, парох храму Пресвятої Богородиці – Володарки України.

Новий Центр денного дозвілля працюватиме у вівторок та четвер з 11.00 до 13.00 год.

Довідка

На сьогодні у Львові функціонує 8 центрів денного дозвілля, а саме: при храмі Христового Воскресіння (вул. Городоцька, 319а); при храмі св. Климента Папи (вул. Чупринки, 70); при храмі Всіх святих українського народу (вул. Петлюри, 32); при храмі Різдва Пресвятої Богородиці (просп. Червоної Калини, 70); при храмі Покрови Пресвятої Богородиці (вул. Личаківська, 175); при відділенні соціальної адаптації (вул. Кирилівська, 3а); при Галицькому відділенні соціальної допомоги вдома (вул. Франка, 41); при Центральній міській дитячій бібліотеці (вул. Окуневського, 3). Тут безоплатно надається соціальна послуга соціальної адаптації щодо участі в клубах за інтересами, клубах активного дозвілля, допомоги в організації денної зайнятості та дозвілля. У кожному заході бере участь близько 10-15 літніх мешканців Львова.

Джерело: ЛМР

Акція «Посади дерево миру» у Золочеві

19 жовтня на території Золочівської школи №1, куди навідався голова комісії з питань екології Львівської архієпархії УГКЦ о. Микола Пришляк, відбулася безстрокова акція «Посади дерево миру», яку започаткувало в 2016 році Бюро з питань екології УГКЦ спільно з Міністерством екології. Ця акція покликана привернути увагу до того, що не тільки людина, але й природа потерпає від військових дій, які відбуваються через гріх людини.

У заході активну участь взяли учні школи, її директор – п. Оксана, вчителі, а також начальник відділу еколого-освітньої роботи НПП «Північне Поділля» п. Мирослава, котра допомогла із саджанцями ялинок, туй та гортензій.

Акція проходила в чудовій атмосфері – атмосфері любові та усвідомлення, яку важливу роботу ми всі разом виконуємо. Спільна праця закінчилася молитвою за наших воїнів та за мир і спокій у нашій державі. А у своєму слові екосвященик наголосив: «Ця алея миру ростиме разом із вами, дорогі наші учні, та нагадуватиме про те, що ми маємо обов'язок, як християни, плекати мир у наших душах з нашим ближнім та всім Богом створеним світом».

о. Микола Пришляк, голова комісії з питань екології Львівської архієпархії

З'їзд президентів Асоціації лікарів-католиків Європейської Федерації

19 жовтня відбувся з'їзд президентів Асоціації лікарів-католиків Європейської Федерації (FEAMC) у Львові. В рамках візиту відбулося урочисте прийняття гостей на рівні міста й області, а відтак делегація мала нагоду зустрітись із Високопреосвященним владикою Ігорем, Архієпископом і Митрополитом Львівським. З нагоди з'їзду кир Ігор звершив Архієрейську Божественну Літургію в архикафедральному соборі святого Юра. Під час проповіді, звернувшись до гостей, архієрей наголосив на тому, що як до святого апостола Томи, день якого ми сьогодні звершуємо, звернувся сам Господь, розвіявши його попередні сумніви та показавши справжню силу віри – так і лікарі-католики, кожен на своєму місці, є покликаними ділитись цим даром на місці своєї праці, яка є водночас місцем свідчення віри.

Після богослуження митрополит вручив грамоти представникам Українського товариства лікарів-католиків та уділив своє архієрейське благословення.

о. Сергій Білоконь,

голова референтури медичного капеланства Львівської архієпархії

Владика Володимир відвідав монастир сестер ЧСВВ

18 жовтня Преосвященний владика Володимир, єпископ-помічник Львівської архієпархії, перебуваючи в м. Яворів з душпастирським візитом з нагоди освячення каплиці святого Йосифа в місцевій лікарні, відвідав монастир сестер-василіянок і захоронку, яка діє при монастирі. Він помолився в монастирському храмі, порозмовляв з сестрами, а також відвідав діточок, в яких якраз було навчання, розпитав їх, що нового навчилися, та уділив усім своє архієрейське благословення.

Прес-служба курії Львівської архієпархії

У яворівській лікарні освятили каплицю

18 жовтня Преосвященний владика Володимир, єпископ-помічник Львівської архієпархії, відвідав з душпастирським візитом м. Яворів. Тут він звершив Чин освячення каплиці святого Йосифа в центральній районній лікарні м. Яворова, де капеланом є о. Микола Добруцький. Також у співслужінні священиків в каплиці була звершена Архієрейська Божественна Літургія, яку своїм співом прикрасили семінаристи Львівської духовної семінарії Святого Духа. У молитві взяли участь керівництво, працівники і пацієнти медичного закладу, а також очільники місцевої

та районної влади. До молитви також долучились сестри-василіянки, адже колись в теперішньому приміщенні лікарні, до приходу радянської влади, знаходився їхній монастир. Тепер сестри побудували новий монастир поруч з лікарнею.

По завершенні молитви владика подякував усім, хто в різний спосіб долучився до закладання цієї каплиці, наголосивши, що це тепер особливе місце в стінах лікарні, де кожен – а особливо лікарі – зможе відновлюватись духовно і заряджатись для жертвовного і відповідального служіння хворим.

По завершенні богослуження владика звершив освячення фігури святого Йосифа-Обручника на подвір'ї лікарні.

Прес-служба курії Львівської архієпархії

Всеукраїнський форум «Соціальне служіння громади» у Львові

20 жовтня у Львівській духовній семінарії Святого Духа відбувся всеукраїнський форум «Соціальне служіння громади». 160 учасників з усієї України, а також гості з Білорусі, мали нагоду взяти участь у цьому заході. Подія збила всі єпархіальні команди та представників парафій, які отримали можливість для обміну досвідом, поширення нових ідей для активізації соціального служіння.

Форум провели в рамках проекту з активізації соціального служіння парафіяльних громад УГКЦ, який «Карітас України» впроваджує в партнерстві з Відділом соціального служіння УГКЦ. Упродовж року 14 єпархіальних та екзархальних команд підвищували рівень соціального служіння у понад 125 парафіях УГКЦ.

Відкрив зібрання Преосвященний владика Василій, екзарх Харківський, голова Відділу соціального служіння УГКЦ. Він підбив підсумки реалізації Стратегії соціального служіння, яка була затверджена Синодом у 2016 році.

Загалом учасники Форуму мали нагоду почути доповіді щодо перспектив розвитку соціального служіння у громадах. Спікерами заходу стали Тетяна Семигіна – доктор політичних наук, доцент, проректор з наукової роботи Академії праці, соціальних відносин і туризму, а також Василина Дибайло – директор Міжнародної благодійної організації «Партнерство «Кожній дитині». Пізніше доповідачки разом з іншими модераторами – експертами Тарасом Брижоватим (БО «Соціальна служба «Віфанія»), Мар'яною Качак (Львівська освітня фундація) та Григорієм Селешуком («Карітас України») – вели з учасниками роботу в групах.

Практичний досвід учасникам Форуму запропонували о. Роман Бобесюк (засновник Духовного осередку молодіжного та сімейного дозвілля у місті Дубно Рівненської обл.), о. Андрій Будзак та Уляна Варварук (засновники «Клубу успішного батьківства» у Надвірні Івано-Франківської обл.), а також о. Андрій Насінник та Наталя Семитоцька – фасилітатори Центру соціальної згуртованості з міста Лозова Харківської обл. Презентації діяльності «Карітасу» на своїх теренах представили партнери «Карітасу України» о. Віталій Дабраловіч («Карітас Білорусі») та о. Мирослав Русин («Карітас Мукачівської єпархії»).

Форум завершився підбиттям підсумків, обміном враженнями та контактами. Зокрема, команда Коломийської єпархії зазначила, що Форум для них став «... діленням досвідом та підбиттям підсумків року, в якому служіння ближньому стало ближчим для кожного з нас». «Для всіх ця подія стала натхненням для подальшої праці. Особливо натхненням було слухати і бачити ту роботу, яку представляли «Карітаси» та соціальні центри міст, містечок та селищ із різних регіонів України, а також працювати в групах, де була можливість поділитися своїми думками, перейняти досвід інших та відповісти на питання, які турбують», – поділилася команда Коломийської єпархії.

Джерело: Департамент інформації УГКЦ

Владика Володимир відвідав українську громаду у Граці

У Граці (Австрія) триває чергова регіональна зустріч спільноти Тезе, участь у якій взяли й паломники з Львівщини, а також Преосвященний владика Володимир, єпископ-помічник Львівської архієпархії.

У неділю, 28 жовтня, українська громада м. Грацу відсвяткувала парафіяльний празник Покрову Пресвятої Богородиці. Спільнота спеціально перенесла урочистості на цю неділю, аби відсвяткувати празник разом із Преосвященним владикою Володимиром. Це був чи не перший архиєрейський візит на цю парафію ще з 1942 року, тож цю візитацію готували особливо ретельно.

Преосвященний владика очолив Архиєрейську Божественну Літургію. Співслужили архиєреві о. Олег Колтун – сотруди́ник громади з Відня, о. Любомир Гладюк, о. Юрій Коляса – генеральний вікарій та відповідальний за східних католиків у Австрії, диякон Ігор Колбасюк та священник, що є відповідальним за румунську громаду.

Після богослуження владика зустрівся та поспілкувався з громадою українців, що проживають у Граці.

Олена Карнаух, заступник директора «Фундації духовного відродження»

Початок проекту «Покликані до любові та витривалості»

24 жовтня, згідно з планом роботи Навчально-методичного центру освіти м. Львова та Освітньо-методичного центру ім. Ю.Дзеровича, відбувся I-й модуль проекту «Покликані до любові та витривалості». Про виховання, цінності та сенс життя розважали з керівником напрямку шкільництва Патріаршої комісії у справах освіти і виховання УГКЦ отцем Петром Майбою.

Великий досвід роботи директором гімназії ім. Шептицького дозволив збагатити розповідь цікавими прикладами і розставити чіткі рамки: що є добрим у вихованні дітей, а як виховувати не варто. Мали можливість «розширити рамки свого життя до безкінечності» й усвідомити, як важливо виконувати свою щоденну роботу з радістю і любов'ю.

У практичній частині учасники працювали у групах із сестрою Георгією Припутницькою – директором ОМЦ ім. Ю.Дзеровича, референтом у справах освіти і виховання Львівської архієпархії, та більш детально опрацювали вивчений матеріал.

Джерело: Навчально-методичний центр освіти м. Львова

Митрополит освятив приміщення Пасторального відділу курії Львівської архієпархії

30 жовтня Високопреосвященний владика Ігор, Архієпископ і Митрополит Львівський, освятив оновлені приміщення пасторального відділу курії Львівської архієпархії. Після спільної молитви, в якій взяли участь представники різних комісій пасторального відділу, архиєрей побажав присутнім доброї та плідної праці, навівши приклад святого Йосифа-Обручника та самого Ісуса Христа, які звершували фізичну працю на славу Богу та на допомогу іншим. Митрополит закликав членів комісії бути у праці чесними і відповідальними. «Ви є разом, але цього недостатньо. Будьте єдиним».

У свою чергу о. Павло Цвюк, синкел у справах мирян та голова пасторального відділу Львівської архієпархії, подякував митрополитові за благословення та батьківську настанову для подальшої успішної праці.

Прес-служба курії Львівської архієпархії

Відбулася чергова зустріч Пасторального відділу

26 жовтня в конференц-залі курії Львівської архієпархії відбулося чергове засідання пасторального відділу за участю голів комісій і референтур Львівської архієпархії, представників львівського «Карітасу» і «Фундації духовного відродження», яке очолив синкел у справах мирян о. Павло Цвюк. Долучилися до зустрічі також капелани Львівської архієпархії на чолі з синкелом у справах капеланства військових, ув'язнених, студентів та дітей-сиріт, головою місії Центру військового капеланства ЛА о. Степаном Сусом. Ціль зустрічі – представлення трьох ініціатив, які зародилися у співпраці з Львівською архієпархією.

Розпочала зустріч с. Климентія Луків (ЗССЙ), яка разом з о. д-ром Олегом Кіндієм представила евангелізаційний проект «Католицизм», над яким зараз триває праця.

Наступною доповідачкою стала Олександра Палагіцька – викладач Львівського

інституту медсестринства та лабораторної медицини ім. Андрея Крупинського, заступник головного лікаря Дитячого центру здоров'я ім. Анни Мазуренко. Вона представила аудиторії актуальні соціальні виклики в контексті медичної реформи, яка триває в нашій державі.

Останньою доповідала с. Юстина-Ольга Голубець – сестра-служебниця Непорочної Диви Марії, голова громадської організації «Перинатальний хоспіс «Слід Життя», член Папської академії «Pro Vita».

Прес-служба курії Львівської архієпархії

«Українська молодь шукає в Церкві спільноту, а не холодну інституцію», – Глава УГКЦ на Папському Синоді

18 жовтня Блаженніший Святослав, Отець і Глава УГКЦ, виступив на Папському Синоді, який відбувся нещодавно у Ватикані. Він розповів синодальним отцям про душпастирський досвід УГКЦ у контексті війни.

«Уже п'ятий рік Україна є жертвою військової агресії Російської Федерації. Саме молоді українці різних етнічних, мовних, культурних та релігійних приналежностей кожного дня гинуть за нашу Батьківщину, захищають її як справжні герої та протагоністи трансформації нашого суспільства», – розповів Глава УГКЦ.

У своєму слові Блаженніший Святослав зазначив, що «саме молоді попросили мене донести до уваги синодальних отців, що вони потребують Церкви, яка була би для них матір'ю. Вони шукають не якусь інституцію, а спільноту людей з автентичною вірою. Молодь відчуває певну антипатію до Церкви, яка представляє себе як холодну інституцію, що бореться за власне виживання та геополітичні інтереси. Вони говорять, що така Церква ніколи не буде молодою. Саме тому сучасна українська молодь просить Церкву зрозуміти, якою мірою вона є інституцією», – сказав Предстоятель УГКЦ.

Глава УГКЦ також зазначив, що для душпастирського служіння серед молоді Церква потребує «по-справжньому зрілих людей». «Не завжди дорослі віком чи ті, хто здобув вищу освіту або вчився в семінарії, можуть вважатися зрілими людьми. Часто молода людина, яка пережила певне страждання, дивилася в очі смерті на полі бою чи рятувала від смерті цивільних людей під час бомбардування, здобула величезний життєвий досвід, розуміє ціну життя краще, ніж зарозумілий священник чи клептократичний політик. Не духовний сан, а людська, духовна та професійна зрілість є необхідними для того, щоб допомогти молодій людині розпізнати власне людське та християнське покликання», – зазначив Блаженніший Святослав.

Доповідач завершив своє слово до учасників Синоду зверненням від імені української молоді: «Не думайте про те, що ви повинні зробити для нас, а думайте про те, що ми повинні робити разом».

Секретаріат Глави УГКЦ в Римі

У Ватикані завершився Папський Синод на тему молоді

Генеральна асамблея Синоду Єпископів на тему «Молодь, віра та розпізнання покликання» завершилася у Ватикані подячною Месою, яку очолив Святіший Отець Франциск у неділю, 28 жовтня. У богослужінні взяв участь Блаженніший Святослав, Отець і Глава УГКЦ.

На завершення роботи Синоду Блаженніший Святослав мав змогу знову поспілкуватися зі Святішим Отцем. Він подякував Папі за підтримку України, а той запевнив Главу УГКЦ у своїй постійній молитві за мир в Україні.

Упродовж Синоду Блаженніший Святослав мав нагоду двічі звернутися зі словом до синодальних отців: 9 та 18 жовтня. У своєму першому виступі він наголосив

на тому, що завданням Церкви є «молитися не лише за молодь, а й з молоддю». 18 жовтня Блаженніший Святослав розповів учасникам Синоду про душпастирський досвід УГКЦ в контексті війни: «Наше суспільство страждає від війни, воно переживає сильну економічну кризу та хвилю страшної еміграції, що особливо позначається на молоді».

Він однозначно підкреслив, що Україна є жертвою агресії з боку Російської Федерації. «Насамперед молоді українці, які належать до різних етнічних, мовних та культурних груп, а також сповідують різні релігії, гинуть від війни в Україні, стаючи справжніми героями трансформації суспільства», – наголосив Глава УГКЦ. Польська секція ватиканського сайту новин охарактеризувала виступ Глави УГКЦ «актом мужності та правди Євангелія».

Джерело: Секретаріат Глави УГКЦ в Римі

Поповнилася когорта молодих науковців УГКЦ

Нещодавно до грона молодих науковців Української Греко-Католицької Церкви долучився священник Володимир Івасівка, який у Люблінському католицькому університеті Івана Павла II (Польща) завершив докторські студії у галузі патристичного богослов'я. Священник захистив докторську дисертацію на тему «Святий Павло як апостол на підставі творів Івана Золотоустого».

Досліджуючи творчу спадщину Івана Золотоустого (прибл. 350 – † 407) – одного з найбільш авторитетних Отців не лише у Східній, але й Західній Церкві, яскравого представника антиохійської школи, автор дисертації показав колишнього непримиренного переслідувача християн як справжнього та святого апостола, який у своїй місійній діяльності перевершив інших апостолів, членів колегії Дванадцятьох.

Керівником наукової роботи о. Володимира був професор, священник д-р габ. Пьотр Щур, а рецензентами – добре знані в польському науковому середовищі о. проф. д-р габ. Норберт Відок (університет Опольський) та о. проф. д-р габ. Юзеф Наумовіч (університет кардинала Стефана Вишиньського в Варшаві).

Критично аналізуючи докторську дисертацію, рецензенти, поряд із зауваженнями, вказали на її високу наукову вагу. Зокрема, було відзначено вникливий авторський аналіз першоджерела – грецького тексту та його переклад. Отець проф. д-р габ. Юзеф Наумовіч зауважив, що о. Володимир Івасівка тему дослідив вичерпно і компетентно, а о. проф. д-р габ. Норберт Відок заохотив автора до публікації дисертації.

Отець Володимир Івасівка, котрий у 2017 році прийняв з рук правлячого архиєрея Самбірсько-Дрогобицької єпархії Ярослава (Приріза) священниче рукоположення, є випускником і викладачем Дрогобицької духовної семінарії блаженних священномучеників Северина, Якіма та Віталія, сотрудником парафії святої і праведної Анни у м. Борислав Самбірсько-Дрогобицької єпархії (УГКЦ).

Джерело: Департамент інформації УГКЦ

У Львові відбувся вишкіл для духівників семінарій УГКЦ

22 жовтня у Львові розпочався вишкіл для духівників семінарій Української Греко-Католицької Церкви. Організатор зустрічі – Патріарша комісія у справах духовенства. Захід тривав до 26 жовтня в Патріаршому домі (вул. Хуторівка, 356).

Активну працю вишкіл розпочав у вівторок, 23 жовтня, спільною молитвою Божественної Літургії у Львівській духовній семінарії Святого Духа. Опісля впродовж дня отці-духівники мали можливість вислухати головного доповідача – о.

проф. д-ра Міхаеля Шнайдер з Айхштетту (місто в Німеччині, районний центр, розміщується в землі Баварія) – почесного духівника із 40-річним досвідом духовного проводу семінаристів.

«Сучасні виклики в духовному провіді греко-католицьких семінаристів», «Forum internum Forum externum в духовному провіді», «Конкретні запити і виклики для духівника з огляду на ідеал безмежного життя та майбутнього подружжя семінариста» – саме так звучали теми доповідей, які підготував для присутніх о. проф. д-р Міхаель Шнайдер. У своїх виступах він розповів про сучасні передумови духовного супроводу семінаристів, про завдання духівника та духовного отця, а також про основні принципи вдалого духовного супроводу семінаристів тощо.

В наступні дні вишколу отці-духівники взяли участь у низці доповідей, дискусій та обговорень, які стосувалися особи і служіння духівників у всіх семінаріях нашої Церкви.

Джерело: Департамент інформації УГКЦ

Для франківських сімей провели день духовної віднови

У суботу, 27 жовтня у Катехитичному центрі, що поряд з архикафедральним собором Воскресіння Христового в Івано-Франківську відбулася духовна віднова для сімейних пар. На реколекції завітало 19 подружніх пар.

Зустріч розпочалася із Божественної Літургії, де кожен міг приступити до тайни Покаяння. Протягом дня відбувалися науки та молитва. Їх проводив реколектант - отець Віталій Храбатин.

«Якщо з боку поглянути на людей на вулиці, то вони здаються подібними до білки, що біжить у колесі. Всі кудись спішать або не відриваючи погляду сидять в телефоні чи планшеті. Справді кожен день одне і те ж саме. Як співалось в одній пісні: «Кожен день турботи: дім, сім'я, робота». І чим більше ми працюємо тим більше енергії витрачаємо, клопоти збільшуються і здається кінця і краю їм немає. Так мало часу залишається на себе, на своїх рідних...чоловік не має часу на дружину і навпаки, а разом вони не мають часу на Бога», - каже Голова комісії у справах родини Івано-Франківської архієпархії о. Юрій Прилепський.

Подружні пари мали можливість трошки зупинитись, виділити час для Бога та один для одного і просто побути разом у тиші молитви, слуханні Слова Божого, спілкуванні один з одним.

Як повідомили організатори, подібні заходи будуть продовжуватися й надалі.

За матеріалами: Івано-Франківська Архієпархія

Глава УГКЦ очолив ювілейні святкування в парафії святих Сергія і Вакха в Римі

У неділю, 21 жовтня, Блаженніший Святослав очолив Архирейську Божественну Літургію в українській парафії святих Сергія і Вакха в Римі. Візит Глави УГКЦ відбувся з нагоди храмового празника та святкування 300-ліття віднайдення Жировицької ікони Пресвятої Богородиці.

Глава УГКЦ у своїй проповіді розповів історію чудесного віднайдення образу Жировицької Матері Божої, наголосивши, що, «правдоподібно, ікона є сучасницею періоду історії України, відомого як період «великої руїни», коли українська земля палала війною і була розділена між сусідніми країнами... Тут, у Римі, чернець малював цю ікону як власну молитву. Мабуть, він намалював на цій іконі плач і сльози української землі, молитву за мир на нашій землі. Молитву за тих, хто опинився за межами рідної землі», – зазначив проповідник. Глава УГКЦ також наголосив на важ-

ливості особи патріарха Йосифа Сліпого, який знову повернув у власність УГКЦ храм і посілість на площі Мадонна дей Монті.

Завершуючи проповідь, Глава УГКЦ закликав українську спільноту Рима до почитання Жировицької ікони Матері Божої, до усвідомлення унікальності перебування її ікони в українському храмі святих Сергія і Вакха, закликав часто приходити до неї в прощах та молитвах.

Після Божественної Літургії Глава УГКЦ привітав гостей святкування, серед них – архимандрита Яна Сергія Гаєка, Апостольського візитатора греко-католиків Білорусі. Додамо, що саме в Білорусі знаходиться оригінал Жировицької ікони Матері Божої.

Джерело: Секретаріат Глави УГКЦ в Римі

Священики УГКЦ взяли участь у міжнародній конференції щодо проблем захисту прав людини

25 жовтня відбулася VI Міжнародна науково-практична конференція на тему «Актуальні проблеми захисту прав людини, яка перебуває в конфлікті з законом, крізь призму правових реформ», у якій взяли участь українські та іноземні науковці, науково-педагогічні працівники провідних вищих навчальних закладів, представники органів державної влади, народні депутати, практичні працівники Державної кримінально-виконавчої служби України і пробації, представники релігійних, громадських та правозахисних організацій.

З доповідями на конференції виступили голова Душпастирської ради при Міністерстві юстиції з питань релігійної опіки у пенітенціарній системі України о. Костянтин Пантелей та доктор біблійного богослов'я, префект навчальної частини й викладач Київської Трьохсвятительської духовної семінарії УГКЦ о. Роман Островський.

Співорганізаторами конференції виступили Київський регіональний центр Національної академії правових наук України та Пенітенціарна асоціація України. У її роботі взяли участь близько 150 учасників: науковці у галузі права, психології, педагогіки, державного управління, теологи і капелани.

У секції «Законодавче забезпечення правових реформ» під час доповіді о. Костянтин Пантелей привітав присутніх з Днем капелана, що відзначається у зв'язку особою св. Мартина Милостивого, єпископа Турського. Він коротко торкнувся етапів 30-літньої історії після відродження систематичного душпастирства у в'язницях, що сталося під час святкування ювілею 1000-ліття Хрищення Русі-України, та зосередився на проблемі пастирської опіки персоналу, що потребує створення відповідних правових умов.

Доповідь о. Романа Островського на секції «Соціально-гуманітарна політика як складова державної політики реформування правової системи» висвітлила, на основі біблійної антропології, питання гідності людської особи.

Міждисциплінарний підхід у дослідженні проблем сучасної пенітенціарії дає відповіді на те, яким чином має реформуватися кримінально-виконавча система.

Інформаційний ресурс УГКЦ

Представник УГКЦ взяв участь у вшануванні Праведників Бабиного Яру

25 жовтня владика Богдан (Дзюрах) узяв участь у щорічному прийомі Праведників Бабиного Яру, який відбувся в колонному залі Київської міської державної адміністрації.

Прийом Праведників – це щорічний захід, який організує Київська міська державна адміністрація в рамках вшанування жертв Бабиного Яру та збирає людей, які, ризикуючи власним життям і життям своїх рідних, рятували євреїв у роки Другої світової війни. Цього року у цьому Прийомі взяли участь: в імені Блаженнішого Святослава – владика Богдан (Дзюрах), представники духовенства усіх Церков в Україні, єврейська спільнота, міський голова Києва Віталій Кличко, представники дипломатичного корпусу, благодійного фонду «Заради тебе» та громадськості.

Коментуючи цю подію, владика Богдан наголосив на тому, що «сьогодні, вдивляючись в обличчя Праведників, які ризикували своїми життями та життями своїх близьких заради порятунку синів і дочок єврейського народу, ми в їхніх особах віддавали шану і вдячність усім Праведникам з-поміж нашого народу – знаним і незнаним. Усі вони залишили нам урок людяності, сили духа і жертвовної любові до ближнього».

Під час спілкування з членом президії Всеукраїнської асоціації єврейських організацій і громад України Анатолієм Шенгайтом, представник УГКЦ висловив вдячність за проголошення Праведниками України представників УГКЦ, зокрема, праведного митрополита Андрея. Владика Богдан заторкнув рівно ж питання подальших досліджень історії порятунку євреїв українцями задля плекання пам'яті про усіх Праведників, зокрема, досі ще незнаних або належним чином не вшанованих.

Особливим моментом стала зустріч і спілкування із самими Праведниками, під час якої секретар Синоду УГКЦ висловив їм сердечну вдячність за їхню поставу тоді, в часах нацистської окупації, а також і сьогодні, коли в їхніх виступах звучали вболівання в першу чергу про інших – живих і померлих, – а не про себе самих.

Джерело: Департамент інформації УГКЦ

Папа закликає журналістів унікати редукованих моделей

У посланні з нагоди 30-річчя інформагентства італійського єпископату Святіший Отець закликає журналістів допомагати людям розуміти факти у їхній складності та глибокому значенні.

«Тридцять років – це, без сумніву, хороше досягнення, але це не є і не повинно сприйматися як фініш», – пише Папа Франциск у посланні на ім'я директора інформагентства SIR (Servizio Informazione Religiosa/Служба Релігійної Інформації) Італійської єпископської конференції з нагоди 30-річчя її діяльності. Саме 25 жовтня 1988 року був опублікований її перший інформаційний бюлетень.

«Ви були творцями спільності в інформації, як церковної, так і суспільно-культурної. Залишайтеся ними й надалі!» – побажав Глава Католицької Церкви, звертаючи увагу на те, що наступний Всесвітній день суспільних комунікацій, що відзначатиметься 2019 року, буде присвячений темі «Ми один одному члени. Від community до спільноти», та підкреслюючи піклування колективу SIR про «розвиток інформаційної спільноти, що ґрунтується на автентичності та взаємності».

Святіший Отець закликав журналістів і надалі працювати у своїй професії, «завжди прямуючи до істини». Щоби розпізнавати її, необхідно «бути пильними щодо того, що сприяє спільності та підтримує добро».

Папа заохотив інформагентство й далі прямувати вперед шляхом інновацій, але, не занедбуючи, звертати свій погляд на всі території, італійські та міжнародні, пам'ятаючи про те, що «територія – це не просто географічні межі, а щось більше». Мова йде про «життя людей, які їх населяють», а з цього випливає заклик «ставати голосом тих, котрі позбавлені голосу».

«І надалі засвічайте ваші інформаційні маяки на всіх периферіях. Комунікативно співпереживайте з історіями, які розповідаєте. Дедалі більше захоплюйтеся істиною. Будьте хранителями новин», – бажає журналістам Святіший Отець, закликаючи також «дедалі більше наголошувати на повноті якісної інформації, що спроможна будувати мости порозуміння та діалогу». «Будьте вільними й далекими від редукованих моделей, допомагайте розуміти факти у їхній складності та глибокому значенні», – закликав він.

Джерело: «Vatican News»

Кардинал Паролін: Папа готовий відвідати Північну Корею

«Папа Франциск висловив готовність поїхати до Пхеньяна», – про це під час презентації у Ватикані книжки «Народження енцикліки. Humanae Vitae у світлі Ватиканських архівів» повідомив кардинал П'єтро Паролін, Державний секретар Святого Престолу, відповідаючи на запитання журналістів. За його словами, правдою є те, про що вже говорилося раніше, що президент Південної Кореї привіз підтвердження зацікавлення лідера Північної Кореї в тому, щоби Папа відвідав Пхеньян, а Папа висловив свою готовність.

Відповідаючи на запитання журналістів про те, чи це означає, що вже розпочалися приготування, кардинал Паролін уточнив, що ще ні. Мова йде лише про перший контакт, який потребує «більшої формалізації», бо поки що це було лише зацікавлення, передане усно.

«Але корейські джерела повідомляють, що Папа висловив свою добру волю здійснити такий візит?» – прозвучало запитання, на що Державний секретар відповів: «Так, я би сказав, що є готовність поїхати. Але, – очевидно, я зараз висловлюю свою думку, – подорож такого характеру потребує серйозного приготування, серйозних роздумів».

Ділячись думками про те, який фундаментальний внесок може зробити такий візит, кардинал Паролін зазначив, що ним є «підтримка». «Вже цей візит президента Південної Кореї до Ватикану прислужився цьому, – в тому що стосується Південної Кореї, – тобто підтримці процесу примирення та ядерного роззброєння на Корейському півострові», – зазначив він.

Джерело: «Vatican News»

35 років тому народилося Ватиканське телебачення

Тридцять п'ять років тому, 22 жовтня 1983 року, за бажанням святого Папи Івана Павла II, було відкрито Ватиканський телевізійний центр. З цього часу, як підкреслив Папа Франциск, приймаючи його працівників і співробітників у жовтні 2013 року, «пройдено неабиякий шлях», який супроводжувався відповіддю на «важливі технологічні виклики» та через два роки привів до створення нової комунікаційної системи Апостольської Столиці.

Ватиканський телецентр, сьогодні, після влиття в Дикастерію у справах комунікацій, відомий як «Vatican Media», займається трансляціями в прямому ефірі подій, пов'язаних з діяльністю Папи, як-от недільна молитва «Ангел Господній», загальні аудієнції, публічні зустрічі й богослужіння, до яких додаються подорожі в Італії та по всьому світі. Крім того, оператори щоденно проводять зйомки робочих зустрічей Святішого Отця та основних подій, що відбуваються в рамках діяльності Апостольської Столиці. Телецентр також займається розповсюдженням відео серед інформагентств і телеканалів, які звертаються з відповідними запитаннями, та управляє відеоархівом, зібраним від 80-х років минулого століття. У співпраці з іншими мультимедійними компаніями останніми роками було знято кілька фільмів, що здобули міжнародне визнання.

Неоціненним скарбом є архів, у якому зібрано аудіовізуальні матеріали про 35 років служіння папства. Весь матеріал – і той, що був оприлюднений, і той, що носить застережений характер, – переведено на сучасні системи цифрового архівування з метою передати його майбутнім поколінням у найкращій якості. Таким чином, майбутні історики досліджуватимуть діяльність папства не лише на основі книг і документів, але й за допомогою відео- та аудіоматеріалів.

Джерело: «Vatican News»

Статистика Синоду: 100 мільйонів переглядів, 350 тисяч коментарів

Твіт Папи від 24 жовтня 2018 року став найпопулярнішим повідомленням у ватиканських соцмережах на тему Синоду єпископів про молодь. Його прочитали понад 50 млн користувачів. Папа Франциск запевнив, що Синод «хоче бути рисою Церкви, яка насправді слухає і не має заздалегідь підготовлених відповідей».

На Твіттері та в Інстаграмі офіційний хештег #Synod2018 мав понад 100 мільйонів відвідувачів і 350 тисяч коментарів. Крім того, в соцмережах з'явилося півмільйона різних публікацій на тему Синоду: інтерв'ю, статті, повідомлення. Особливо активними були користувачі з Америки та Європи, а також із Китаю та Росії. А розміщені на Фейсбуку матеріали інформаційного порталу Святого Престолу прочитали 10 мільйонів користувачів. В Інстаграмі кожна інформація «Vatican News» про Синод була прочитана щонайменше 650 тисяч разів. Середній вік користувачів, які висловлювали свої думки в соцмережах про Синод єпископів, Всесвітні дні молоді в Панамі та молодіжне душпастирство, становить від 18 до 34 років.

Дикастерія комунікації Апостольського Престолу також оприлюднив статистику виступів, з якими виходили учасники Синоду. Під час загальних засідань свої думки висловили 240 синодальних отців і 32 аудиторі. 69 синодальних отців і 13 аудиторів узяли слово під час так званих вільних обговорень.

XV Звичайна асамблея Синоду єпископів про молодь відбулась у Ватикані 3-28 жовтня 2018 року. Зібрання мало тему «Молодь, віра та розпізнавання покликання» й було присвячене всім молодим людям у віці від 16 до 29 років. Їх у світі налічується близько 1,8 мільярда, що становить майже чверть усього людства.

Джерело: «Vatican News»

Папа: Ігнорувати, образити та зневажати ближнього – це форма вбивства

Байдужість вбиває, адже це немовби сказати іншій людині: «Ти для мене мертвий». На це звернув увагу Папа Франциск під час загальної аудієнції 17 жовтня, повертаючись до роздумів над п'ятою Божою заповіддю «Не убий».

Святіший Отець нагадав, що, як йшлося минулого разу, ця заповідь вказує на те, що «в Божих очах людське життя є цінним, священним і недоторканим». А тому ніхто не може «зневажати життя іншого чи своє власне», адже «людина носить у собі Божий образ та є об'єктом його безмежної любові». Ісус же об'явив ще глибше значення цієї заповіді, стверджуючи, що на Божому суді також і «гнів проти брата є формою убивства», а тому апостол Іван писав: «Хто ненавидить брата свого – той убивця».

«Однак Ісус не зупиняється на цьому, але в світлі тієї ж логіки додає, що також образа та зневага можуть убивати. А ми звикли образити інших. Це правда. І образа іншого стає для нас немов подихом», – сказав Наступник святого Петра, зауважуючи, що Ісус каже нам: «Зупинися, бо образа коїть лихо, вбиває». Зневажати – це «форма вбивства людської гідності», а тому «було би прекрасно, якби це повчання Ісуса ввійшло в наші серця та уми», вилившись у постанову ніколи нікого не зневажати.

За словами Святішого Отця, настільки поширюючи сферу п'ятої заповіді, Ісус хоче сказати нам, що людина має «благородне життя», а її «сокровенне «я» є не менш важливим від фізичного існування. «В дійсності, щоби зранити невинність дитини, достатньо несвоечасного вислову. Щоб розбити серце юнака, вистачить перекреслити його довіру. Щоб звести людину на ніщо, достатньо ігнорувати її. Байдужість вбиває. Це немовби сказати іншому: «Ти для мене мертвий», бо ти вже вбив його в своєму серці», – сказав він, додаючи, що не любити – це перший крок до вбивання, а не вбивати – перший крок, щоб любити.

Папа підкреслив, що не слід обманувати себе думкою про те, що зі мною все гаразд, коли не роблю нічого злого. На відміну від каменя чи рослини, від людини вимагається чогось більшого. «Існує добро, яке слід зробити, яке приготоване для кожного з нас», – сказав він, наголошуючи, що «Не вбивай» – це заклик «до любові й милосердя».

Джерело: «Vatican News»

В Італії вийшла книжка Блаженнішого Святослава

PRESENTAZIONE DEL LIBRO

25 OTTOBRE 2018 16:00 GIOVEDÌ

Chiesa di S. Lorenzo in Piscibus (cortile della Congregazione delle Cause dei Santi, Città del Vaticano)

Via Padre Pfeifer Pancrazio, 24

«Скажи мені правду. Діалоги про сенс життя» – таку назву має книжка Блаженнішого Святослава, що вийшла в Італії у видавництві «Cantagalli». Видання, передмову до якого написав кардинал Крістоф Шьонборн, презентували у Ватикані 25 жовтня.

Книжка стала плодом довгих діалогів між о. Паоло Асоланом, професором Папського Латеранського університету, та Блаженнішим Святославом. Діалог між мислителями західного та східного світів у книзі «Скажи мені правду» базується на трьох богословських чеснотах: вірі, надії та любові. Роздумуючи про ці чесноти, автор допомагає читачеві відчувати особливості східної духовності, її Літургії та богословської традиції. Золотою ниткою, що проходить крізь «Діалоги» є, власне, питання про правду в добу «постправди».

Крім цього, на сторінках видання читач має змогу ближче познайомитися з особою Глави найбільшої Східної Католицької Церкви, його особистою історією покликання та душпастирського служіння. Духовний шлях Глави УГКЦ на сторінках книжки плавно вплітається в глобальні масштаби історії та сьогодення Церкви, яку він представляє.

Останній розділ присвячений різним темам сучасного етапу життя УГКЦ. Співрозмовники дискутують на такі актуальні теми церковного життя, як синодальність, одружене священство, екуменічний діалог, секуляризація, феномен міграції тощо.

Джерело: Секретаріат Глави УГКЦ в Римі

Ватиканський дипломат: Ядерна війна – це неувяжна катастрофа

«Ядерна війна буде катастрофою, масштаби якої годі уявити», – наголосив архієпископ Бернардіто Ауза, Постійний спостерігач Святого Престолу при структурах ООН у Нью-Йорку, виступаючи під час першого засідання Тематичної комісії щодо

ядерного роззброєння, яка працювала від 17 до 31 жовтня в рамках 73-ї Генеральної Асамблеї. «Навіть обмежене застосування ядерної зброї, – підкреслив він, – уб'є незчисленну кількість людей, спричинить величезну екологічну шкоду та голод». Адже навіть «проста механічна, електронна чи людська помилка» спроможна «стерти з карти цілі міста», а тому, за його словами, існування «понад 14 тисяч одиниць ядерної зброї, утримуваних пригорщею країн» є «одним із найбільших моральних викликів нашого часу».

У цьому контексті Апостольський нунцій навів слова Папи Франциска щодо «моральної неприйнятності» ядерної ескалації. «Ядерне стримування та загроза гарантованого взаємного знищення не можуть лежати в основі етики братерства та мирного співіснування між народами та державами», – сказав він, цитуючи послання Глави Католицької Церкви до учасників III-ї конференції щодо гуманітарного впливу ядерної зброї у Відні 2014 року.

Архієпископ Ауза зауважив, що держави, які володіють ядерною зброєю, не дотримувалися зобов'язань, накреслених Договором про непоширення, якому незадовго сповниться 50 років. Від років «холодної війни» здійснено значущі кроки, але на викриття заслуговує також «модернізація ядерної зброї», до якої вдаються деякі країни.

Ватиканський дипломат нагадав, що «спротив Католицької Церкви щодо ядерної зброї має тривалу історію». Ще 1943 року Папа Пій XII перестерігав перед «використанням атомної енергії з метою насильства», а святий Іван XXIII ще 1962 року закликав заборонити ядерну зброю, – як, до речі, це робили і його наступники.

Джерело: «Vatican News»

Папа до французької молоді: евангелізацію слід здійснювати з радістю

29 жовтня молодих людей, що повернулися з Аргентини, прийняв Папа Франциск. Під час зустрічі він вручив їм заздалегідь приготовану промову, в якій коротко підсумував сенс того, що пережили ці юнаки і дівчата: «Ставати слугами та друзями Господа, приймаючи ризик місії, до якої Він кличе». Глава Католицької Церкви згадає про приклад мучеників, навчання яких молоді французькі католики прагнуть наслідувати, повертаючись додому, а тому заохочує їх просити допомоги у Святого Духа для того, щоб бути «будівничими мостів між людьми» та ставати «ближніми для представників пораненого й відкиненого людства, роблячи видимою любов Отця та радість Євангелія».

Вручивши гостям приготовану промову, Святіший Отець віддав перевагу тому, щоби поспілкуватися з юнаками й дівчатами, відповідаючи на їхні запитання, що визріли під час цього тривалого паломництва. Діалог відбувався іспанською мовою. Вони запитували Папу про те, як прийняти поставу слухання Божого слова, як молитися, як підтримувати життя, відкрите на інших у світі, де люди зосереджені на собі, які стосунки слід підтримувати з Церквою та яким є пріоритетний спосіб евангелізації.

Ділячися думками про евангелізацію, Папа сказав, що її слід здійснювати з радістю, «евангелізувати в дорозі». За його словами, неможливо бути «сумними знеохоченими евангелізаторами, що носять кислі міни». В цьому контексті Святіший Отець згадав про о. Лонжевілья та єпископа Анхеллелі. Він розповів, що цей єпископ проповідував духовну віднову 3 червня 1973 року, коли його обрано провінційним настоятелем. «Я зустрівся з ним тоді і зрозумів таку пораду: треба мати вухо для того, щоб слухати Боже слово, та вухо, щоб чути свій народ. Не існує «лабораторної евангелізації» – евангелізація завжди вимагає контакту з Божим людом і Божим словом».

Джерело: «Vatican News»

Отець Іван Галімурка: «Можемо прямо сказати, що храм сам по собі є унікальним»

Життям храму свв. Ольги і Єлизавети цікавиться багато людей. Цікавляться як львів'яни, так і гості міста, як старші люди, так і цікавим є храм для молоді. Воно й не дивно, адже храм свв. Ольги і Єлизавети є особливим, є унікальним, є якимсь таємничим. Він завжди приваблює і завжди зачаровує.

У липні цього року студенти Львівського національного університету ім. Івана Франка завітали до адміністратора храму о. Івана Галімурка та взяли у нього

інтерв'ю про храм.

– Отче Іване, перше питання яке нас цікавить: коли відбулося заснування храму, тобто в якому році почалося будівництво та коли освячений?

– Щоб бути точним, належить сказати, що у вересні 1904 року розпочалося копання ровів під фундамент храму. А вже 15 жовтня наступного, тобто 1905 року, було закладено наріжний камінь. За нашими відомостями, освячення храму відбулося 22 жовтня 1911 року, а офіційно про завершення будівництва було оголошено щойно 1 грудня цього ж року.

– На честь кого збудований храм?

– Знаємо, що цей храм ще й сьогодні інколи називають «Ельзбетюю». Відомо, що храм посвячено на честь угорської святої Єлизавети. Підставою для цього була смерть дружини австрійського цесаря Франца Йосифа, яку також звали Єлизаветою, а в народі її називали Сісі. З такої причини цесар був у великому смутку, збентежений, і щоб його піднести на душі і, в якійсь мірі, заспокоїти, було вирішено побудувати цей храм, назвавши його іменем св. Єлисавети.

– Чому саме це місце було вибрано для будівництва?

– Це питання не є найпростішим, бо, як вважають окремі суспільні кола, тут в якійсь мірі вплітається і політика. Щодо точки зору фахівців із містобудування, то кожна вулиця чи магістраль в перспективі має завершуватися якоюсь домінуючою спорудою чи будівлею. Якщо проглядати вулицю Городецьку від в'їзду до міста до центру, то такою спорудою є собор св. Юра. Як бачимо розташування храму св. Ельзбети відступає від загальноприйнятих правил. Окремі знавці наполягають, що це є не випадковим: мовляв, вибір місця під будівництво було зроблено так, щоб споруда костелу закривала вид на собор св. Юра, який завжди був греко-католицьким і, відповідно, українським.

– Чиї кошти вкладалися у спорудження церкви? Можливо, якісь меценати, або кошти збиралися з громадян міста?

– Відомо, що первісний кошторис мав укластися в суму 700.000 корон. Однак кінцевий кошторис склав 1.544.378 корон, що, по-суті, є вдвічі більше. Частина коштів, як відомо, виділив міський магістрат, якусь частину дав сам імператор Франц Йосиф. Про інші видатки говорити не можу, бо цього питання не досліджував.

– Хто був архітектором та скульптором храму?

– Для побудови храму було оголошено конкурс, де брало участь 19 проектів, і перемогу здобув проект під назвою «Трію», виконаний професором «Львівської політехніки» Теодором Тальовським (1857-1910) – відомим архітектором свого часу, вихованцем політехніки Відня та Львова, учнем львівського архітектора Юліана Захаревича.

Скульпторами були П.Війтович (до слова, неподалік храму, метрів так за 500, знаходиться вулиця Війтовича, названа на його честь), а також Л.Жепіховський, Ю.Шостакевич та ін.

– Чому був вибраний саме готичний стиль?

– Питання більше стосується не мене особисто, а самих засновників храму. Що ж стосується архітектури, то переважно церковна архітектура Сходу більше відзначається бароковим стилем, у той час як західна – готичним.

– Чи були за час існування храму конфіскації дорогоцінних майна?

– Мені відомі такі свідчення, що первісно храм було вкрито мідною бляхою. Однак у часи Першої світової війни цю бляху конфіскували начебто на користь армії, щоби з неї робити гармати. На цю тему навіть є поширені фотографії. Щодо чогось іншого, то не можу нічого сказати.

– Чи зазнавав храм за час свого існування якихось руйнацій?

– На це питання не можу дати якоїсь широкої відповіді. Тут потрібно піднімати архівні дані, яких є дуже обмаль. Я, скажімо, можу дещо сказати про кілька моментів. З північно-східного боку храму частину стіни закладено новою цеглою, яка має навіть інший відтінок. Відомо, що під час польсько-української війни 1918-19 рр. там було зруйновано частину стіни. Мені навіть доводилося бачити фотографію цієї руйни. Щодо часів Другої світової війни, то відомо, що у храмі було дуже пошкоджено і розвалено дах, у кількох місцях було зруйноване склепіння, на найбільшій вежі бракувало кількох колон, було цілком зруйновано одну невелику бічну вежу. Очевидно, що говорить лише про більші руйнування. Щодо менших чи невеликих руйнувань, то навіть сьогодні, якщо підніматися на вежу металевими сходами, то

можна бачити сходина, пробиті кулями.

– А чи відбувалися крадіжки з храму якихсь дорогоцінних ікон чи інших речей?

– Мені про це невідомо. Однак відомо, що по закінченні війни багато дорогоцінних храмових речей було вивезено до Польщі. Тодішні завідателі храму організували належний транспорт і дали наказ вивести ці речі до сусідньої держави.

– Чи завжди храм використовувався за призначенням, чи були такі моменти в його історії, що тут не проводились богослужіння?

– За нашими відомостями, останнє богослужіння у цьому храмі відбулося у травні 1946 року. І відтоді храм належним чином не функціонував, він був у постійній зневазі. Його використовували для зберігання сільськогосподарської продукції, зокрема, льону. Згодом храм використовувався як склад. Тут фірма «Світоч» зберігала свої вироби, какао-боби, цукрову тростину тощо. Відтак тут також зберігалися будівельні та певні канцтовари, крейда... Одним словом, храм свідомо знищувався.

– Що Ви можете сказати про особливості цього храму, чим є особливим/унікальним він є для міста Львова?

– Можемо прямо сказати, що храм сам по собі є унікальним. Людей приваблює його стрімкість, його висота. За різними твердженнями, висота його найвищої вежі становить близько 85 метрів. Та й сама архітектура є досить особливою. Величезні віконні розети дають багато світла, внутрішня висота храму – а відстань від підлоги до склепіння орієн-

товно 24 м – дає багато простору, багато повітря. Відповідно, тут хочеться бути, хочеться молитися. За останній час нашими стараннями і стараннями наших парохіян храм засяяв новими обновами. Так, постав красивий елегантний іконостас, виготовлений зі скла та вітражу; підлогу замостили блискучою сучасною плиткою; придбали стильні світильники; вікна замостили склопакетами; подвір'я замостили бруківкою тощо. Особливого шарму надає стильна огорожа.

– Які є особливі реліквії та святині церкви (ікони, хрести, фрески, книги)?

– Про щось таке особливе наразі не можу сказати.

– Чи можна цей іконостас вважати найбільшим Вашим здобутком? І хто є творцем цього іконостасу?

– Щодо мене, то я би цілком погодився, що цей є іконостас у нашому храмі є чимось особливим. Хоча б тому, що сама архітектурна будова цієї споруди в принципі не розглядає іконостас як суттєву її частину. А богослужбова практика Східної церковної традиції наполягає на вживанні іконостасу, або хоча б на присутності у богослужіннях так званих намісних ікон. Отож, перед нами стояло завдання поєднати, здавалося б, непоєднуване. Нам це вдалося зробити за рахунок нейтрального матеріалу – скла. Ідея і місцецьке виконання вітражів належить відомому львівському митцеві Олександрові Личку, з яким ми співпрацюємо й далі.

– Чи ведеться у вас літопис церкви?

– Це велике упущення, але, на жаль, ні.

– А чи Ви якось популяризуєте ваш храм на інтернет-ресурсах? Чи у вас є сайт храму? Що там є?

– Однозначно. Як казав Христос: «Прийди і подивися» (отець Іван показав нам сайт храму www.olha-church.org.ua).

– А що Ви можете детальніше розказати про сайт, хто ним займається?

– Сайтом займається священник. Наш сайт ми намагаємося часто оновлювати, намагаємося щодня виставляти наші проповіді. І, наскільки мені відомо, за час нашого інтернет-існування наші проповіді переглянули понад мільйон відвідувачів.

– Чи було якесь значне використання пам'яток матеріальної культури вашого храму в історико-краєзнавчих дослідженнях Львова чи України?

– Мені про це невідомо.

– Можливо, Ваш храм було описано в історичних книжках, наприклад, про великі греко-католицькі храми України, чи тому подібне?

– Цього я не знаю. Скажу лише, що книжечка, котру мені вдалося написати про наш храм, на жаль, зараз не є в продажі. Весь наклад, – а це 1 тис. примірників, – вже розійшовся. Зараз я доопрацьовую нове видання, і сподіваюся, що незабаром вона появиться у нашій церковній крамниці.

– Тобто ви займаєтесь і видавничою діяльністю?

– Це нове видання у процесі розробки і вже, напевно, до кінця серпня буде видано. Крім того, є бажання зробити окреме видання про наш іконостас і про вітражі нашого храму. Також є задум зробити щось подібне і про новоспоруджену каплицю Львівської ікони Пресвятої Богородиці, котру нещодавно освятив Високопреосвященний Митрополит Львівський Ігор.

Продовження статті читайте у наступному номері
Джерело: сайт храму свв. Ольги і Єлизавети м. Львова

Свято, відібране у людей

Церква свв. Андрія і Володимира на Богданівці на початку 20-х років ХХ століття

Дуже важко писати цей допис, але громадськість повинна знати правду про те, чому свято 28 липня 2018 року з нагоди 100-ліття з часу побудови церкви св. ап. Андрія і св. Володимира у Львові, яку посвятив митрополит Андрей Шептицький на теренах колишньої Богданівки, так і не відбулося. Але все по-порядку.

До цього свята, яке мало стати своєрідною презентацією відновленої парафії св. ап. Андрія і св. Володимира, ми готувалися заздалегідь. Найперше мала відслужитися перша в цьому мікрорайоні після 1946 року Божественна Літургія. До того ж – Архиєрейська, яку мав звершити Архієпископ і Митрополит Львівський Ігор. Після Літургії мало бути освячення води та прочитана молитва на освячення всякої речі (хрестиків, медаліків, образків, вервичок тощо).

Наступним моментом свята мав бути благодійний концерт за участю відомих артистів та колективів. Відрадно, що дала згоду долучитися до цього святкування Львівська обласна філармонія в особі генерального директора Володимира Сивохіпа та його заступника з концертно-гастрольної діяльності Андрія Яцківца.

Всі артисти і колективи, яких ми запрошували, охоче погодились взяти в ньому участь. Ми щиро вдячні народному артисту України Мар'яну Шуневичу, заслуженим артистам України Василю Понайді і Маріанні Лабі, молодій виконавиці Анастасії Чубінській, режисеру концерту – заслуженій артистці України Любові Фітьо. Також ми щиро вдячні народному артисту України Остапу Стахіву, гурту «Соколи» (народні артисти України Михайло Мацялко і Марія Шалайкевич), які вперше після смерті Івана Мацялка та 10-літньої перерви згодилися взяти участь в концерті саме в цей день на славу Божу. Вдячні також Назару Тацішину – молодому голосу України з великим майбутнім, і фольклорно-вокальному ансамблю «Джерело» (керівник – Неоніла Грищенко), а також колективам «Левандівське ретро», крилосному хору братства МБНП храму Свв. Ольги і Єлизавети (керівник хору – Ольга Вовчак), ведучій концерту Олені Білоус.

Концерт був розрахований мінімум на чотири години. Ми заздалегідь подбали про безкоштовну перекуску для тих людей, які були б на Літургії, виїзну торгівлю, майстер-класи та розваги для дітей, розпродаж книги «Церква на Богданівці у Львові», виготовлення образків до свята і

багато чого іншого.

Ми висловлюємо велику вдячність усім, хто долучився до підготовки вищезгаданих заходів свята, а також жертводавцям, завдяки яким стало можливим виготовлення великих двох банерів розміром 6х2 метри, які планувалося розмістити обабіч сцени, малих банерів, запрошень для мешканців мікрорайону, запрошень для офіційних осіб і гостей свята, образків з логотипом свята, рекламних оголошень зі світлинами відомих артистів та іншої атрибутики. На цей підготовчий процес було витрачено чималі кошти жертводавців.

Для проведення свята готувалась сцена, звукове забезпечення, великий екран, п'ять наметів, 200 крісел для людей, два біогуалети. Це була реальна участь Львівської обласної державної адміністрації в особі Олега Синютки, директора департаменту з питань культури, національностей та релігій Мирослави Туркало і її заступниці Лесі Корнат, яким ми теж щиро вдячні.

Було визначено час і погоджено місце проведення свята. Ми заздалегідь надіслали листа на ім'я міського голови м. Львова Андрія Садового від 1 червня 2018 року за № 38 з проханням про надання дозволу на проведення святкового заходу з нагоди 100-ліття з часу побудови церкви св. ап. Андрія і св. Володимира у Львові. Заперечень зі сторони міської влади не було.

Представники обласної, міської і районної адміністрацій були на місці, запланованому для проведення свята, тобто проводились виїзні наради. В кінцевому результаті було прийнято рішення: саме галявина біля стадіону – місце, що найбільш підходило для проведення цього свята.

Та 21 липня збираються люди, що на-

зивають себе захисниками стадіону, і серед інших питань, які озвучують стосовно свого бачення долі стадіону, ставлять питання категоричного несприйняття проведення свята на галявині біля стадіону (до слова, згадана галявина була заросла різним бур'яном, а після того, як його покосили, швидко стала дуже потрібна «для тренувань»); на запевнення адміністратора парафії, що це буде виключно одноденний захід і жодної церковної атрибутики там не залишиться – категоричне «Ні», та ініціюють збори на четвер, 26 липня, на 18-ту годину, в кафе «Оксана», що по вулиці Городоцькій.

Виходячи з ситуації, що склалася, оргкомітет із проведення свята приймає рішення про проведення святкування за межами конфліктної території – на вулиці Народній, встановивши сцену та екран перед центральним входом на стадіон «Львівхімсільгоспмаш», щоб таким чином показати, що ми хочемо свята, а не конфлікту. Про плани проведення заходу ми проінформували поліцію Франківського району м. Львова. Свято готувалося для мешканців, які компактно проживають на території відновленої парафії, львів'ян і гостей міста.

Водночас, незважаючи на наші зустрічні кроки, зацікавлені сили у зриві свята розклеюють по мікрорайону листівки наступного змісту (дослівно): «Шановна громадо! Запрошуємо Вас 28 липня о 9.30. на стадіон «Сільмаш» на фут. турнір СК «Галичина», підтримаємо хлопців! Приходьте ВСІ! Нам треба унеможливити церковний захід, метою якого є захоплення тренувального поля під будівництво церкви. Боремось за свій громадський простір! Всі, хто має бажання приєднатися (до) громадського комітету «Наш Сільмаш», збираємось у четвер на 18.00 в кафе «Оксана» на розі вул. Городоцька – Народна. Ініціативна група».

У четвер, 26 липня, о 18.00 збори відбулись. На них, окрім цієї ініціативної групи та інших дуже радикально і категорично налаштованих осіб проти проведення святкового заходу, були присутні члени оргкомітету з проведення свята, а також в.о. директора департаменту адміністрації міського голови Львова Євген Бойко, заступник голови Франківського району м. Львова Ольга Струмеляк, депутат Львівської міської ради Сергій Івах, представник департаменту з питань культури ЛОДА, представник поліції Франківського району м. Львова та ін. З нашої сторони вже вкотре були запевнення, що це буде одноденний релігійно-культурний захід, після проведення якого жодної церковної атрибутики не залишиться, що ніхто не збирається захоплювати стадіон, в чому постійно і безпідставно звинувачується релігійна громада. Слова Євгена Бойка,

що ми живемо в ХХІ столітті, і заклики до логіки та розуму радикалами не були почуті, а тому знову – категоричне «Ні».

Щодо відправи Архиєрейської Літургії перед входом на стадіон (а це вже вул. Народна), то керівник адміністрації міського голови Євген Бойко був категорично проти; що ж до інших наспіх запропонованих міською владою місць, то вони не відповідали ані санітарним, ані безпековим умовам, або ж іншим критеріям, під які планувалося проведення цього заходу. А що робити з уже роздрукованими плакатами та запрошеннями?

В кінцевому результаті, з огляду на важливість заходу (100 років з часу побудови церкви), важливість молитви, та щоб ці «категоричні противники» правді своїми агресивними діями не зіпсували свято, оргкомітет прийняв рішення усе святкування перенести у Львівську духовну семінарію Святого Духа на Хуторівці. Заради об'єктивності слід сказати, що міська адміністрація виділила два автобуси, щоби перевезти людей з місця призначення на Хуторівку.

Свято таки відбулося (щоправда у Львівській духовній семінарії Святого Духа) дуже урочисто і молитовно. Архиєрейську Літургію звершив владика Ігор, Архієпископ і Митрополит Львівський, у співслужінні о. Ігоря Бойка, ректора семінарії, о. Богдана Праха, ректора УКУ, о. Олега Зубика, адміністратора парафії св. ап. Андрія і св. Володимира, а також всч о. Володимира Ольшанецького, о. Тараса Крупача, о. Сергія Швагли та о. Романа Моравського. У часі Божественної Літургії Митрополит Ігор виголосив дуже повчальну проповідь до усіх присутніх.

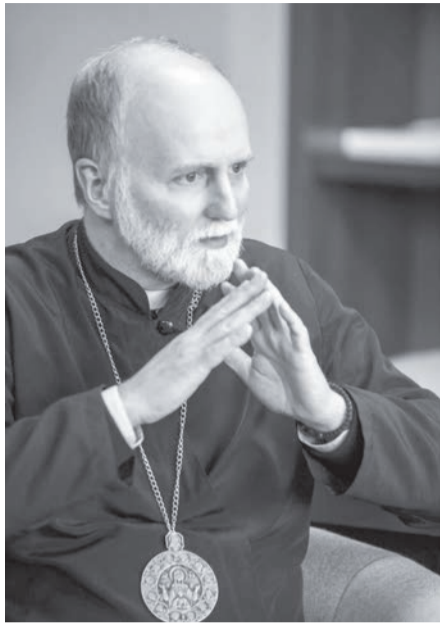
На свято, окрім чисельних парафіян, завітали гості: заступник голови ЛОДА Оксана Стоколос-Ворончук і директор департаменту з питань культури, національностей та релігій ЛОДА Мирослава Туркало. Міська влада делегувала заступника голови Франківської районної адміністрації ЛІМР Ольгу Струмеляк. Присутніми також були депутати Львівської міської ради. По завершенні молитви був прекрасний концерт, щоправда, з коротшою програмою.

Свято таки відбулося. Але залишається питання, чому на 27-му році з часу відновлення Незалежності Української держави релігійна громада не змогла провести це свято на території парафії і в місці, найбільш відповідному для цього заходу? Чому міська адміністрація не змогла забезпечити проведення свята з нагоди 100-ліття з часу побудови церкви св. ап. Андрія і св. Володимира у Львові на землі, що належить місту? Таких та ще інших питань насправді є дуже багато.

о. Олег Зубик,
адміністратор парафії
св. ап. Андрія і св. Володимира

Єпископ Борис (Гудзяк) про Церкви України і Томос для православних

Як ставиться Українська Греко-Католицька Церква до перспективи появи єдиної помісної Православної Церкви в Україні? Чи побоюється конкуренції і можливості втратити відчуття «носія українськості»? Як ставиться до закидів з Москви, що за об'єднанням православних стоять греко-католики, і що «все це є католицький проект»? Про все це «Радіо Свобода» мало можливість розпитати єпископа УГКЦ, правлячого архиєрея єпархії святого Володимира Великого в Парижі, президента Українського католицького університету (УКУ) владика Бориса (Гудзяка).

– Владико, чи не має у Вас відчуття, що ми є свідками та учасниками великих тектонічних зсувів у світі та в Україні, наслідків яких годі поки що осягнути?

– Зміни, які відбуваються у православному світі, вплинуть на життя країни, на церковне життя, і в тому числі – на життя Української Греко-Католицької Церкви. Але також відбуваються великі глобальні зміни. Дуже важливо, що відкрилася перспектива поєднання різних українських православних Церков. Ми, християни, покликані Богом бути разом.

Перед своїми страстями Христос просив своїх апостолів триматися разом, бути єдиними. І це є ганьбою для християнства, що ті, які проголошують любов до Христа, любов до ближнього, не люблять взаємно, не можуть знайти згоди. Тому кожен реальний крок до поєднання – велика радість для християн.

Створення єдиної помісної Церкви, надання їй Томосу автокефалії було б великим надбанням, бо Україна – одна з найбільших країн у світі за числом практикуючих православних християн, і її Церква має право на те, щоб, згідно з православною практикою, бути самоврядною.

Це також є важливою подією для багатьох мільйонів українських вірних Української Православної Церкви Київського патріархату та Української Автокефальної Православної Церкви, про які інші православні Церкви казали, що вони неблагогодатні, що Бога там нема, що їхні таїнства недійсні. Досі це затьмарювало духовне життя мільйонів людей, і завданням Томосу є вивести мільйони людей з-під такої хмари. І це дуже важливо для духовного життя конкретних осіб. Достатньо згадати про трагічний випадок із похороном маленького хлопчика у Запоріжжі, де священник Московського патріархату відмовився його поховати як християнина, бо вважав хрещення у Київському патріархаті недійсним, а, отже, він не міг молитися над неохрещеною людиною.

Для греко-католиків важливо, що коли

українські православні об'єднуються, то є надія на те, що з однією Церквою буде легше провадити богословський, духовний, екуменічний діалог.

Ми також свідомі того, що цей процес буде складний, і що до нього потрібно готувати ієрархів, клір і народ Божий. Цей процес не відбудеться без великої Божої благодаті. Це має бути Божий процес. І від усіх учасників цього процесу буде потрібно багато смирення, готовності до прощення, бо багато гострих слів звучало, багато прокльонів, анафем. Було багато взаємних образ, які болять досі, і тепер доведеться виходити з цих образ, щоб об'єднатися.

– Вже зараз задають питання про роль греко-католиків у цьому процесі. І не виключено, що й деякі греко-католицькі священники та миряни захочуть приєднатися до процесу православного об'єднання. Що буде робити з цим Греко-Католицька Церква?

– Позиція Греко-Католицької Церкви є та сама, яку висловлював ще Митрополит Андрей Шептицький в часи вільних змагань Першої світової війни, коли він сказав, що коли православні об'єднуються і будуть готові об'єднатися з Вселенською католицькою Церквою, я готовий відступити свій престол якомусь єпископу, який до такого об'єднання прилучається.

– Зараз дехто говорить, що греко-католики заради об'єднання з православними готові відмовитися від вірності Папі...

– Ідеться не лише про єпископа Риму, про одну особу, але про співпричастя з мільярдною Вселенською католицькою Церквою, і поривати того співпричастя католики не збираються. Вони за це у 20-му столітті пролили ріки своєї крові, щоби зберегти цю єдність, бо вона є життєдайною, вона є центральним аспектом тотожності Греко-Католицької Церкви.

Є і такі гасла від російських речників, що об'єднання православних в одну помісну Церкву – це є великий греко-католицький проект. Це є гасла гібридної війни, і ці люди і тут стараються підставити ногу цьому процесу.

А з іншого боку, будуть звучати такі заклики, що, мовляв, це є правдива Українська Церква, і якщо ви до неї не приєднуєтесь, то ви є «меншими» українцями. Мене питали навіть на цій конференції, чи ми не боїмося, що будуть окремі священники, або ж і цілі парафії, які захочуть під цей клич перейти до такої об'єднаної помісної Православної Церкви.

Я думаю, що масового руху не буде, але поодинокі випадки, мабуть, будуть. І тут, на жаль, треба попередити наших православних братів, що перші будуть рухатися ті священники, які мають дисциплінарні проблеми, які є у нас під якимось санкціями. І такий відхід був би для нашої Церкви очищенням.

Є і священники чи вірні, які були травмовані цією війною, від яких захист України був пов'язаний з особистими великими жертвами, чи вони були свідками великих жертв. Вони кажуть, що в час війни потрібно робити якісь великі українські декларативні акти.

Але я спокійний, що Українська Греко-Католицька Церква служила і служить і Богові, і людям, і українському народові. І саме через її вселенську єдність з широким католицьким світом вона змогла у страшний радянський час зберегти чітку моральну позицію і не бути Церквою-колабораціоністкою. Греко-католицькі священники мали можливість зберегти життя і свободу та перейти до православ'я і мати спокійніше життя. Але через бажання зберегти цю вселен-

ську єдність багато з них опинилися у тюрмах і ГУЛАГах, багато з них померли мученицькою смертю.

Отже, сьогодні Церква зможе служити найбільш плідно, якщо вона посідає і українські, і універсальні людські, і передовсім Божі позиції. У час війни, у час великої демографічної кризи, коли люди в розпачі покидають країну, – а ми це в Парижі дуже відчуваємо, і досліджуємо, і простягаємо руку цим людям, – в цей час можуть звучати дешеві кличі, які можуть занижувати процес, який має бути дуже високим, аскетичним, наповненим великого смирення і бажання служити одне одному. А тому ми молимося за цю єдність і хочемо в жодному разі не перешкодити.

– Історія і Православної, і Греко-Католицької Церкви у 20-му столітті була трагічною, але через відмову співпрацювати з режимом Греко-Католицька Церква змогла зберегти свою тяглість, ту тяглість, що йшла ще від Київського хрещення. Чи вона могла б зараз передати новій об'єднаній Православній Церкві щось із тієї спільної української традиції?

– Не один речник Православної Церкви звертав увагу на те, що в Греко-Католицькій Церкві збережені аспекти київського благочестя. Навіть якщо подивитися на такі зовнішні речі, у літургійному житті у православній практиці домінує синодальний обряд. Нині українські православні Церкви служать за правилами, визначеними у Російській Православній Церкві. Українські елементи вбрання священників, жести – також були витіснені тими, що розвинулися в Росії. Київська традиція була посунена через імперську Церкву, а потім в радянських часах ці практики були уніфіковані, стали загальними для всіх в Російській Православній Церкві, частиною якої був український православний екзархат. Вимова церковнослов'янських текстів є російською. Українська мовна практика була витіснена в релігійному служінні майже по цілій Україні, але київська практика збереглася у Греко-Католицькій Церкві.

Інше питання, що і у греко-католиків були періоди латинізації, колонізації, але протягом цілого 20-го століття у греко-католиків тривав процес переосмислення цього і повернення до джерел. Греко-католики не мають всіх відповідей, але вони багато над тим працювали, досліджували, і тепер з цих праць може скористатися і українське православ'я.

– Першими про патріархат в Україні почали говорити у 20-му столітті саме греко-католики, і цієї мети вони ніколи не полишали. Чи не почуватимуться тепер греко-католики трохи скривджені главою своєї Церкви, що Папа Римський не надав його їй досі, а православні, очевидно, незабаром вже його матимуть? Чи не виявився Константинопольський Патріарх сміливішим у цій ситуації?

– Дай Боже, щоб це все сталося. Ми не маємо такої позиції «сам не гам і другому не дам». Ми будемо тільки тішитися, що процес об'єднання, надання автокефалії, завершиться також визнанням православним патріархатом.

Я думаю, що це буде стимул для ієрархії Римо-Католицької Церкви, і для самого Папи Римського переосмислити ті аргументи, які формували Митрополит Андрей і Патріарх Йосиф, і Блаженніший Мирослав Іван (Любачівський), і Блаженніший Любомир (Гузар), і тепер висловлює Блаженніший Святослав. Ми молимося за патріарха. Ми вважаємо, що визнання патріархату є належним.

Також є важливо, щоб ми, греко-ка-

толики, розуміли, що нам теперішній стан майже ні в чому не обмежує нашу діяльність і розвиток. Патріархат – це не орден і не медаль, це не прикраса чи нагорода. Патріархат є душпастирським інструментом, по-перше, а, по-друге, він є ознакою певної зрілості Церкви. І до тієї зрілості ми можемо рости.

Зрозуміло, що після такого знищення Греко-Католицька Церква потребувала загальносвітової солідарності, навіть у матеріальному плані. Але важливим є те, щоб ми – українські греко-католики – навчилися оплачувати свої видатки, не казали, що нам для наших студентів потрібні стипендії від Риму, нам треба від римо-католицьких фондів кошти. Так, з одного боку, це є нормально і прийнятно, і просити, і ми це робимо далі, і я це роблю і для своєї єпархії, і для УКУ. Але я б хотів своїх вірних закликати до того, щоб ми не лише хотіли свого патріархату, але і могли забезпечити нашого патріарха, щоб він мав засоби діяти як патріарх. А ми цього ще не робимо. Ми є поки що дотаційними у римо-католиків. Така несамотійність є і в інших питаннях.

– Хіба немає своїх інституцій?

– Є свої інституції, але чи є своя зрілість? А це і є патріархат. Бо патріархат – це не є клубок із гарними прикрасами, це – інструмент і вияв нашого душпастирського життя.

Я мушу визнати, що наша Церква пройшла величезний шлях розвитку. Я від ранньої юності виховувався у середовищі Патріарха Йосифа (Сліпого). Я був свідком всіх тих змагань і баталій, які розвивалися у 1970-80-х роках, коли єпископат був поділений, коли лише 3 із 17 єпископів підтримували Патріарха Йосифа. А сьогодні є єдностайність, і є не 17, а 50 чи 51 єпископ. Церква зросла, вона стає глобальною; 9 єпархій у Північній Америці, 3 – у Південній, 2 – у Польщі, в Австралії, 4 єпископи – у Західній Європі, і ми є об'єднані, ми – синодальні. Для Церкви важливо мати цю синодальність, спроможність обговорювати, сперечатися, але ухвалювати спільні рішення. Щоб це не була радянська авторитарна система, а щоб це була соборність душ вірних, кліру, єпископів, свого роду демократія у Святому Дусі.

Трансформації, до яких ми покликані, вимагають багато молитви, бо людині самій це не під силу. Потрібен приклад смирення і святості єпископів, і кліру, але також і мирян, і він буде потрібний для тих процесів, які стоять перед нами.

– Чи це не є якісь надзавдання?

– Глобальний світ настільки сильно секуляризується, що від Церкви є чимраз більше очікування. Церква мусить бути чистішою, святішою, яка ставить перед собою ціль об'єднати людей, які живуть у Бозі, які люблять Бога і люблять ближнього. А в нас є ще багато болю, в наших сім'ях є багато тріщин, у світі є війна, є бідність, є велика несправедливість, є корупція, і християни, з одного боку, відповідають за ці біди, а з іншого боку, відповідають за те, щоб ці біди ліквідувати, щоби зцілювався людський рід. Бо Церкви, яка того не робить, у сучасному світі ніхто не потребує. Бо молода людина ставить ці питання: чи ця Церква мене наближує до Бога, чи вона розвиває моє духовне життя, чи вона допомагає бути повніше людиною? Якщо ні, якщо це є ще один механізм влади, контролю, чи, не дай, Боже, якогось пригнічення, то з такою Церквою навіть не буду сперечатися – я просто піду в іншому напрямку. І ми чимраз більше бачимо це з молодими поколіннями.

«І всіх вас православних християн»

Недавно доктор богослов'я о. Василь Рудейко опублікував на просторах Інтернету пояснення Патріарха Йосифа (Сліпого) про виголошення слова «православний» на богослужіннях. До уваги читачів нашої газети пропонуємо заглибитись і зрозуміти богословський зміст слова «православний», який пояснює Патріарх Йосиф.

1. – Слово «православний» вже має за собою в церковному житті і літературі довгу історію. Впродовж усього часу багато вчених, діячів, єпископів і вірних висловлювались за збереження його в церковній практиці або за усуненням чи заміненям на слово «правовірний» або на інше йому подібне. З огляду на те, що цим терміном користуються як латинські і східні католики, так і всі нез'єдинені православні, а між ними і ті, які недавно відступили від нашої Церкви, питання стало знову актуальним. Тому треба дещо пригадати і в'яснити в оцьому спорі.

2. – Богословський термін православний (ὀρθόδοξος) був вжитий Церквою перший раз авторитетно на Халкедонському IV Вселенському Соборі (451 р.) проти монофізитів, що перечили злуку двох природ, Божої і людської, в одній особі Ісуса Христа, і ним означувано тих вірних, що *право славлять* Бога. Пізніше халкедонське православ'я почали заперечувати епігони, монотелеги-одновольці в VII ст., навчаючи, що в Христі є тільки одна воля, а не дві, Божа і людська, як це вчить Вселенська Церква. Проти монотелетів виступив у Римі папа Мартин I (649 – 17. VI. 653) і осудив їх на Лятеранському Синоді 649 р. За те царгородські василевси казали його ув'язнити, і екзарх василевса Констанса II, Теодор Калліопас, схопив папу в Лятеранській базиліці і відставив до Царгороду, де його засуджено на смерть. На прохання патріарха Павла, цісар помилував його і заслав до Корсуня в полудневій Україні, де він помер мученичою смертю 16-IX 655 р. Римський клир ще за його життя вибрав папою Євгена I, на що папа Мартин дуже жалівся в своїх листах до Царгороду і Риму, нарікаючи на те, що давні його вірні і приятелі так гірко його розчарували.

Папа Мартин I був родом з міста Тоді в Умбрії. Він був дуже діяльний, їздив як делегат до Царгороду і був другим, після папи Климента I, папою, що загинув мученичою смертю на засланнях в Україні. Головна частина його мощів спочивала у Влахернській Богородичній церкві біля Херсонесу; іншу частину мощів перевезено до Риму і приміщено в церкві св. Мартина.

3. – Як сказано, на Лятеранському Синоді папа Мартин I осудив монотелітські царські декрети, «Ектезіс» і «Тіпос», і трьох прихильників монотелетизму, патріархів Сергія, Пирга і Павла, бо, як говорилося на Синоді, науки про дві волі є «побожні, вітцівські і соборні навчання католицької Церкви *православних*», тобто Церкви п'ятьох Вселенських Соборів. Рішення папи Мартина I прийняли всі «*православні*» Церкви на VI Вселенському Соборі в Царгороді 681 р. Св. Іван Дамаскин († 750 р.) пізніше написав основний богословський твір і назвав його цим іменем: «Εκθεσις της ὀρθόδοξου πίστεως – De fide orthodoxa». Слово «православний» стало загально прийнятим на означення визнавців

правдивої віри у відрізненні від усіх еретиків – монофізитів, монотелетів, іконоборців, іновірців, сектантів і ін. Воно набрало ще більшої ваги, коли II Нікейський Собор 787 р. застосував цей термін «православний» проти іконоклястів. Бо цей Собор осудив іконоборство, започатковане василевсом Левом Ізаврійським. Після Собору величаво відсвятковано перемогу над іконоборцями в Царгороді. В 842 р. рішено, щоб на майбутнє це свято святковано в першу неділю Великого Посту як «неділю православ'я». Отож, православні візантійські Церкви не є православними в протівенстві до Риму, але до монофізитів, монотелетів і іконоборців. Тому слово і назва «православний» – ὀρθόδοξος – є нам, вселенським західним і східним католикам, – та візантійським християнам *спільне*.

4. – З часом назву «православний» присвоїли собі нез'єдинені Східні Церкви як свою виключну назву і православ'ям почали називати науку перших сімох Вселенських Соборів. Однак таке звуження поняття несправедливе, бо *ціла Вселенська Католицька Церква є православною*. Цей термін був даліше вживанні і залишився також в латинській Літургії, а навіть в правилах різних Чинів. Слово «православний» багато разів чуємо на східних Літургіях св. Василя Великого і св. Івана Золотоустого та на інших богослужіннях.

Після відлучення Східних Церков від

Патріарх Йосиф (Сліпий) під час роботи II Ватиканського Собору

Вселенської і Західної термін лишився незмінний: і одні і другі називали себе православними. Знову повернення єдності на Вселенських Соборах в Ліоні, Фльоренції та на помісній в Бресті ця практика всюди зберігалася. Тридентійський Собор кінчив свої рішення словами: «Це є віра св. Петра і Апостолів, це віра Отців, це віра *православних*». З того приводу не було помітніших непорозумінь аж до новіших часів.

На Західній Україні, в минулому столітті, стали підноситися деякі голоси за пропущенням слова «православний» або заміненням його словом «правовірний» чи іншими подібними словами для відрізнення себе від нез'єдинених православних або, як їх тоді називано, від православних «схизматиків». Згодом справа набрала більшого розголосу й загострення та навіть опинилася в Конгрегації Поширення Віри, від якої наспіла виразна відповідь: «...Це пи-

танья зріло обговорено, і Їх Еміненції Отці рішили на загальному зібранні 16 травня 1887 р., що перше слово (зн. «православний») належить вповні зберегти. Ця думка Їх Еміненцій Отців була в цілості затверджена Найвищим Архиєреєм на авдієнції 17 т. м.».

Одночасно рішено також, щоб для уникнення непорозумінь і згіршень почувати вірних про значення слова (Додаток до чинностей і рішень Львівського Собору 1891 р.). Св. папа Пій X поручив в присязі «щиро приймати науку віри, яку ми прийняли від Апостолів через *православних* Отців». Отже, Вселенська католицька Церква ніколи не зрікалася і не зречеться того слова, освяченого півторатисячрічною традицією. Правда, кожним словом, поняттям, як і кожною річчю, можна користуватися у їхньому повному, вірному і правдивому значенні, але буває, що їх надуживається чи звужується. Це, однак, не обезцінює властивого слова і речі в їхній суті. Крім цього, наведені подібні терміни не віддають того самого поняття, значення, що «православний», бо «правовірний» означає того, хто правильно вірить, а «православний» – того, хто правильно славить Бога. Отже, існує між ними різниця. «Вірити» і «славити» – це два різні акти богопочитання, які не означають одного і того самого. Вселенська католицька Церква справедливо називається православною, бо вона єдина правильно в цілій

о. д-р. Василь Рудейко

ротко- та вузькозорі, але мусимо брати до уваги факт, що більшість українців і росіян належать до православного віровизнання і чисельно мають перевагу над нами. Коли ми не зрікаємося своєї, справедливо нам належної назви *православні*, то вони не можуть нас легковажити й уважати за сектантів в їхньому розумінні і з їхньої точки зору. Навіть навпаки – те слово промовує нам церковну дорогу до них. І на Бога надія, що так станеться. Бо ми мусимо прагнути і прямувати до єдності, згідно з заповітом Христа: «Да всі будуть єдино» (Ів. 17, 21) «і на сем камени созижду Церкву мою» (Мт. 16, 18), не Церкви, лиш *одну* Церкву. А це признаємо і ми, і вони.

Зрештою, таких явищ, де одна назва є спільною для однієї держави чи нації, а при тому існують великі інші різниці між підметами, які носять ту саму назву, є багато. Візьмім для прикладу «християни»: ніхто не зрікається цього імені – ні католики, ні православні, хоч ним називають себе і еретики, і сектанти, і ворожі собі нації. Німцями є і республіканці, і націоналісти, і монархісти, і христ. соціалісти. Так само українці. Ніхто не відрікається тієї назви, хоч існують різні собі протівні, а навіть ворожі партії і політичні угруповання, як республіканці, монархісти, націоналісти, соціалісти, комуністи і інші, як сказано, часто собі діаметрально протівні в своїх ідеологічних програмах. Та, мимо того, ніхто не зрікається самої назви – українці, німці. Треба, отже, пояснювати нашим вірним, зокрема, старшим, щоб зрозуміли суть питання, навітлюючи його з богословського й історичного погляду. Через зречення слова «православний» ми вже мали великі втрати. Не треба наражатися на ще нові. Церковно з'єдинені разом в Христі, під видимим Головою, Папою Римським, всі ми такі останемось «православні» і в майбутньому.

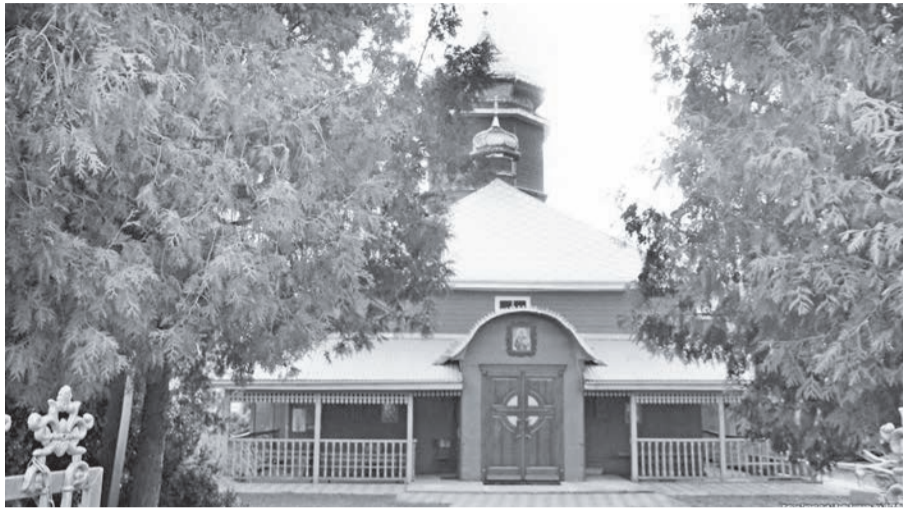
Патріарх Йосиф (Сліпий)

Опубліковано о. д-р. Василем Рудейком

На Львівщині знайдено під час ремонту церкви сакральні речі

Нещодавно під час ремонту даху церкви святого Миколая УГКЦ майстри виявили чотири сакральні предмети – три дерев'яні скульптури і монстранцію (посудину для зберігання св. Євхаристії). Коли і чому сховали церковні речі на піддашші? У якому храмі зберігалась знахідка, яку мистецьку цінність вона має? Кого зі святих зображено на скульптурах?

Майстри ремонтували піддашшя над хорами (місцем, де співають під час богослужіння), і невеликий шматок дерев'яної стелі обвалився. Коли заглянули, то виявили дві дерев'яні скульптури до півметра заввишки. Із вирізьбленого одягу на фігурах зрозуміло, що зображені архиєреї, а також є митра з хрестом. Знайшли на хорах і дерев'яну фігуру розп'яття Ісуса Христа, а також монстранцію з дорогоцінного металу, яку священники виносили під час богослужіння. На ній є маркування «CD», а це давній і відомий у світі німецький виробник.

– Проламалось випадково. Ніхто не знав, що там щось є. Це був акуратно зроблений спеціальний хід, і туди сховали. Взагалі нереально у це навіть повірити, як це все знайшлося. Швидше за все, що це похапцем ховали, бо монстранція була у своєму боксі, тобто коробці, зробленій по її формі, а решта предметів просто лежали. Якби ці речі ховали спокійно, не поспішаючи, то всі скульптури загорнули б. Тож, мабуть, це робилось похапцем, – каже мешканець Радехова Василь Іванич.

Скульптури вкриті грубим шаром пилюки, але через неї проглядається колір. Парох церкви св. Миколая отець Володимир Царик припускає, що одна – це скульптура святого Миколая, а інша, можливо, святого Івана Золотоустого.

– Ці фігури, швидше за все, були всередині храму, а розп'яття Христа могло стояти і назовні. У нашій церкві присутній і східний, і західний стилі, а тому використовували і монстранцію. Можливо, коли наступали російські війська у роки Першої світової війни, і щоби врятувати ці предмети, хтось сховав, щоб не пошкодили. А, може, є інші причини. У час ліквідації УГКЦ передусім ховали книги, де згадувався Вселенський Архиєрей, або ж заклеювали ці слова чи ви-

ривали сторінки, де було поминання Папи. Могла радянська влада негативно ставитись і до святих фігур та інших речей, які не мали відношення до Східної Церкви, – ділиться роздумами отець Володимир Царик.

Сакральні предмети віднайдені у церкві св. Миколая, яка збудована на місці старої. Попередній храм був зведений у XVIII столітті, але фотографії не збереглися. У роки Першої світової війни він згорів (хоча існує ще версія, що вдарила блискавка). Тоді громада на місці старої церкви встановила капличку, потім добудувала її у різні роки, такою вона і збереглась до нині. Виглядає на те, що греко-католицька громада Радехова збирала гроші на будівництво нової церкви.

– Є колосальні проекти церкви архітектора Євгена Нагірного на будівництво нової церкви в Радехові. Як було, церква згоріла, треба було людям десь бувати на службі, одразу збудували каплицю. Але грошей на будівництво нової церкви за проектом Нагірного не зібрали, – зауважив дослідник сакральної архітектури Василь Слободян.

ВЕРСІЇ ЩОДО ЗНАХІДКИ

На сьогодні є кілька версій щодо віднайдених сакральних предметів. У Радехові до 1945 року діяв римо-католицький костел, збудований у середині XVIII століття. Комуністична влада передала релігійну споруду у 1945 році військовій частині, а у 1972 році, за ініціативою першого секретаря райкому партії Бабійчука, храм підірвали і знесли, а на його місці збудували поліклініку. За розповідями літніх

мешканців, у роки німецької окупації багато поляків виїхали до Польщі; за ними покинули місто і римо-католицькі священники. Тоді вони вивезли багато цінних сакральних предметів з костелу. Але чимало й залишилось. Ікону Богородиці сховала у себе вдома родина Міщуків з Радехова, щоб її не знищили комуністи. Потім їхня внучка Мирослава Йозифович передала цей образ греко-католицькій церкві святого Миколая. Ікону реставрували і вона зберігається у храмі. Можливо, віднайдені скульптури і монстранція також були з костелу, і люди, рятуючи церковні речі, принесли їх сховати до українського храму.

Художник, науковий працівник Національного музею імені Шептицького Роман Зілінко відкидає таке припущення. За його оцінкою, знайдені сакральні скульптури належали все ж греко-католицькій церкві, бо ризи святих на них – східні. У такій «манері Пінзеля» творили його послідовники наприкінці XVIII – початку XIX століть. Тим більше, що одна або ж обидві скульптури – це святий Миколай, а церква якраз і названа на честь святого Миколая.

СКУЛЬПТУРИ СВЯТОГО МИКОЛАЯ

Митець Лев Скоп зазначає, що дерев'яні скульптури, які знайшли у Радехові, належать до другої половини XVIII – початку XIX століття. Схожі скульптури є в інших храмах УГКЦ. І він схильється до думки, що на скульптурах зображений саме святий Миколай.

– Ці скульптури треба оглянути докладно, щоби встановити точно, хто зображений на іншій: чи святий Миколай, чи інший святий. Щодо монстранції, то це латинська традиція збереження Святих Тайн, але у XVIII-XIX століттях використовували і в греко-католицьких церквах. Тому, аби достеменно оцінити, потрібно ретельно вивчити, – каже науковець Роман Зілінко.

Відтак, можливо, греко-католицький священник Іларіон Карп'як із вірними, знаючи, що єпископат УГКЦ у 1945 році арештований, що відбуваються переслідування за віру, що на псевдособорі 1946 року заборонено УГКЦ, заховав кілька цінних сакральних предметів над хорами. У радянський час храм св. Миколая був діючий, а настоятелем у ній залишився о. Іларіон Карп'як, який перейшов до РПЦ.

– Я не пам'ятаю цих скульптур у церкві. Там не було іконостасу: його зробили лише у 80-х роках XX століття. Пригадую, що батьки, люди, священник говорили, що у нас не буде церкви, що її закриють, що буде московська церква. Люди налякались, бо знали, що то буде церква під контролем КДБ. Священники наші дуже переживали. Люди ховали ікони по хатах, хоч це було небезпечно їх тримати. Ми у кімнаті мали гарний портрет Андрея Шептицького; тато молився і казав мамі спалити, бо «поїдемо на Сибір». Не пригадую, щоби хтось щось говорив про заховані скульптури. Може, й ховали щось, бо ми всі образи ховали; скручували у мішки – і на стрих, – пригадує Стефанія Баран, корінна мешканка Радехова, 1932 р.н.

Громада Радехова зацікавлена у дослідженні і реставрації сакральних предметів, які планує зберігати у церкві. Але спершу необхідно розкрити всі таємниці пам'ятних речей, які понад 70 років «мовчали».

Джерело: КІРІОС

(Фото Галини Терещук, Радіо Свобода)

Папа Франциск: ризик християнства як «соціальної звички»

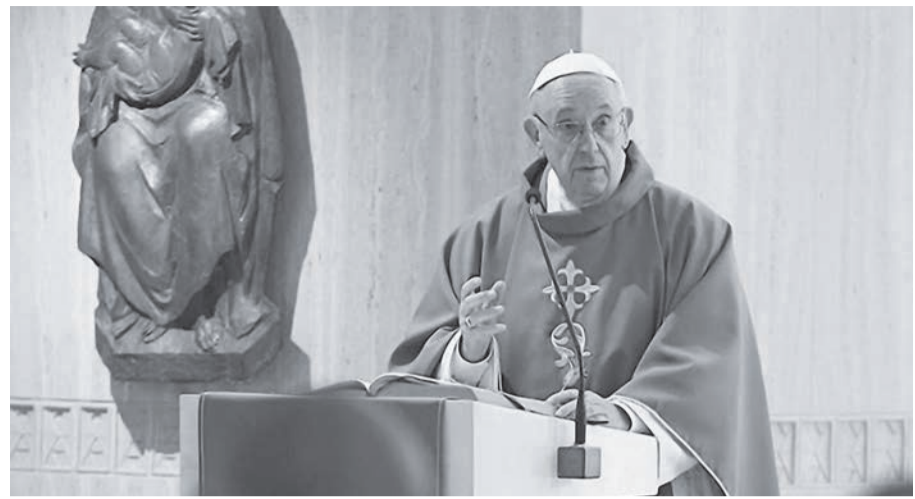
У проповіді під час св. Меси у ватиканській резиденції «Дім святої Марти» Папа Франциск запросив замислитись над лицемірством тих християн, які називають себе праведними, але не несуть Ісуса Христа у своє щоденне життя, а проганяють Його зі свого серця. Глава Католицької Церкви, натхнений євангельським уривком, що був прочитаний цього дня під час Служби Божої, зазначає, що ми, які народилися в християнському суспільстві, ризикуємо сприймати наше християнство як «соціальну звичку». Адже зазвичай по закінченні Святої Літургії ми залишаємо Ісуса Христа в храмі, не беремо Його з собою у наші домівки, у наше щоденне життя. Якщо ми поводитимось таким чином, то ми, хоч і є християнами, але живемо як погани. Отож, слід зробити добрий іспит совісті, придивившись до того, яким є наше християнське життя.

БІЛЬ З ПРИЧИНИ ВІДКИНЕННЯ

Бодем для Ісуса Христа було і є те, що Його відкидають; натомість, як Він Сам зазначає, якби старозавітні міста Тир та Сидон були свідками тих чудес, які Він робив, то вони, без сумніву, повірили б словам Його проповіді та навернулись. Своїм посланням любові Христос намагався достукатись до сердець усіх людей, однак люди виявились нездатні до любові.

Проповідник запросив кожного поставити себе на місці тих людей, запитавши себе самого: «Чи я, що отримав так багато від Господа, що народився в християнському суспільстві, що пізнав Христа, пізнав спасіння, що був вихований у вірі – чи, бува, з легкістю не забуваю про Ісуса Христа?» Ми звикли до нашого християнського стану, й ця звичка не є доброю, адже спонукає нас обмежити Євангеліє до соціального, соціологічного факту, не бачачи його як особистий стосунок з Ісусом.

Ісус промовляє до кожного з нас, Його проповідь скерована до кожної людини. Але чому ж ті погани, які лише почули Христове проповідування, йдуть за Ним, а ми, що народилися в християнському суспільстві, Його відкидаємо, забуваємо про Нього, звикаємо до такого стану речей? Християнство не є одежею, яку можна одягти, а потім зняти, згідно з уподобаннями та потребою. Спаситель плаче над кожним із нас, коли ми живемо своїм християнством лише формально, а не в

дійсності. Живучи таким формальним християнством, ми дещо перетворюємося у лицемірів, стаємо лицемірними праведниками.

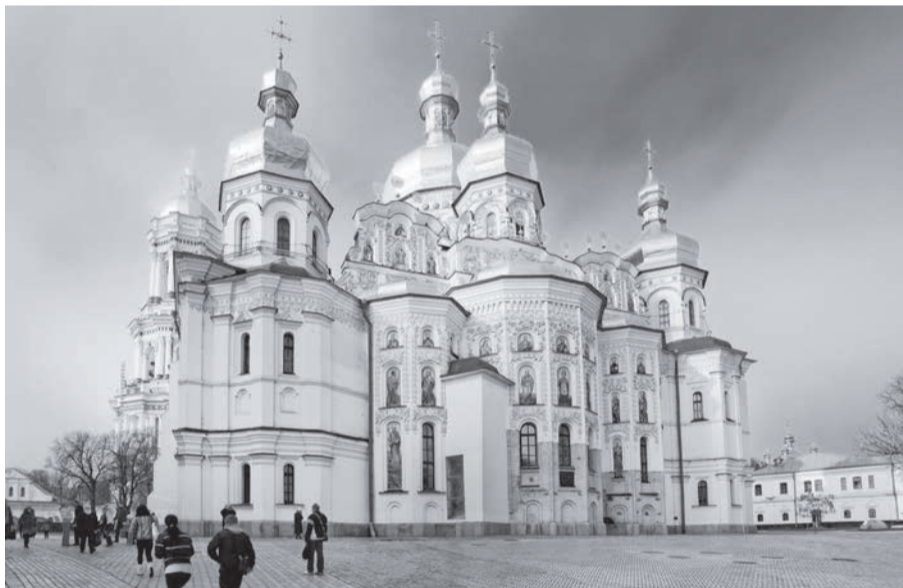
ЛИЦЕМІРСТВО ПРАВЕДНИКІВ

Існує лицемірство грішників і лицемірство праведників, що є страхом перед любов'ю Ісуса Христа, боязню дозволити, щоб Він нас полюбив. Ісус дав нам дуже багато, Він вибрав нас своїми учнями, християнами, а ми часто обираємо жити християнським життям лише наполовину: в храмі, під час спільної молитви, але виходячи після Служби Божої, забуваємо про Бога, не несемо Його в наші домівки, наші сім'ї, в школи, в місця, де працюємо та живемо...

ПОТРЕБА В ІСПИТІ СОВІСТІ

За словами Вселенського Архидіакона, сьогодні кожен із нас повинен зробити іспит совісті, придивившись до свого християнського життя: чи, бува, не живемо поверхнево, проганяючи Ісуса з нашого серця?

Успенський Печерський храм – знак вибранництва Божою Матір'ю українського народу

«Печерський патерик» подає нам унікальні факти, у світлі яких можна переосмислити історію України та її місію як християнської держави у сьогодинньому світі. Заступництво Пресвятої Діви над нашим народом у найбільшій повноті проявилось саме в часі побудови й оздобленні Великого печерського храму і досягло найвищої кульмінації у словах Божої Матері «Поселюся і хочу жити у місці тому». Це – важливий кульмінаційний момент заступництва Богородиці, якому логічно передували дві події: Хрищення Київської Русі та присвята Богородиці Києва й усієї Русі-України князем Ярославом Мудрим у 1022 році.

За концепцією «Патерика», інформація про створення головної монастирської церкви є «точкою відліку» історії славної чернечої обителі. Цей феномен «Патерика» підмітив Ю.Завгородній: «...заснування самого монастиря значною мірою пов'язується не з раніше викопаними ченцями у землі печерами (келіями), а з будівництвом церкви св. Богородиці Печерської... Якщо семантичний простір Києва започаткований церквою (Діви Марії) Десятинною, а

згодом собором св. Софії, то семантика Печерського монастиря визначається головним його храмом – собором Успіння св. Богородиці, що уособлює святість монастиря в цілому. На рівні специфіки втілення священного в земних умовах Київ і печерський монастир... в першу чергу об'єднує «безпрецедентна за духовною інтенсивністю осанна Богородиці».

Тому у «Печерському патерику» найперше акцентується саме на святості Печерської Успенської церкви як визначального, головного моменту, від якого, ніби промені від сонця, виходять подвиги печерських монахів. Близько 150 нетлінних тіл печерських преподобних спочивають у ближніх і дальніх печерах Лаври. Це – одне з поодиноких місць у світі, де зібрано нетлінні мощі стількох святих.

«Патерик» детально описує, як за діяльним посередництвом Божої Матері до Києва прибули четверо грецьких будівничих з золотом на три роки та мощами святих і намісною іконою, які Богородиця передала їм у Влахернському храмі. «Печерський патерик» оповідає, що, окрім того, Діва Марія показала будівничим вигляд (макет) майбутнього

храму на основі «Божественної міри», яку запропонувала сама Богородиця: «передала нам (майстрам) мощі (шести) святих мучеників... і сказала: «Це покладіть в основу»... І сказала до нас: «Погляньте вгору – побачите велич». І побачили (ми) церкву в повітрі. Згодом майстри запитали: «Володарко, яка назва церкви?». Вона каже: «Богородична церква буде», – і дала нам цю ікону, мовлячи: «Хай вона буде намісною».

Оздоблення інтер'єру собору мозаїкою та фресками було виконане за ігумена Никона, до якого, як повідомляє «Киево-Печерський патерик», прибули живописці з Константинополя: «Прийшли з того ж Богохранного града Константинового до ігумена Никона писці іконні...». Прибуттю цих грецьких митців до Києва передувала подія запрошення їх Божою Матір'ю у тому ж Влахернському храмі. Саме вони (художники) принесли з собою мозаїку, якою прикрасили вівтар. З цієї мозаїкою та намісною іконою пов'язана розповідь у «Патерику» про рідкісні чуда, які супроводжували втручання самої Богородиці у процес оздоблення Печерського Успенського храму. Йдеться, насамперед, про велике мозаїчне зображення Богородиці (найвірогідніше, Оранти), яке нерукотворно відобразилося на стіні вівтаря.

Далі в «Патерику» читаємо, що «цей образ Владичиці нашої Богородиці і Приснодіви Марії» (Оранти) «просвітився паче сонця», із уст Пречистої Богородиці вилетів білий голуб (символ Святого Духа) і сховався за образом Спасителя в куполі. Потім полетів, сідаючи над кожним зображенням у храмі, й нарешті «сів за іконою чудною Богородичною намісною...» Це символізувало Божу благодать і чудотворну силу цього образу. Отже, маємо унікальний випадок, коли мозаїчний настінний образ преобразився у світлі більш як сонце. Це унікальне чудо до певної міри пов'язувалося з фактами нерукотворного з'явлення окремих

ікон у християнській традиції, але щоб це сталося з мозаїчним зображенням – то це винятковий випадок.

Слова Богородиці «Поселюся і хочу жити у місці тому», а також особлива опіка Богородиці над зведенням і оздобленням Успенського Печерського храму мали пряме відношення як до всієї тодішньої Княжої України, званої як Київська Русь, так і до всіх наступних поколінь українців як особливий привілей, як знак особливого заступництва. Подібно як у Старому Завіті Бог-Отець обрав ізраїльський народ, так і тепер Божа Мати обрала наш український народ.

Усвідомлення такого особливого заступництва бачимо через безпосередню участь Матері Божої у спорудженні й оздобленні Успенського Печерського храму – визначної святині не тільки України, але й цілого християнського світу. Для нас не може бути більшого щастя, аніж служити Світлу, Добру, Святості, Правді – уособленням яких виступають для нас Господь Бог і Його Пречиста Мати. Не жажливі й криваві імперські режими (СРСР чи теперішня путінська Росія), не тоталітарні людиноненависницькі ідеології як комунізм чи гендерна ідеологія, яку Папа Франциск назвав ідеологічною колонізацією, а тільки Господь – джерело правдивого світла, любові і щастя, які Він появив через Свою Матір, яка захотіла бути також і нашою Матір'ю. Вона не випадково так турбувалася про Успенський Печерський собор, адже Богородиця сторицею віддячить за служіння Богові. Коли грецькі майстри – майбутні художники Успенського Печерського собору – спитали у Влахернах Діву Марію про оплату за їхню майбутню працю в Києві, то Небесна Цариця відповіла: «Я дам вам те, чого око не бачило і вухо не чуло»...

Андрій Комарницький,
кандидат мистецтвознавства,
ствоголова іконописної майстерні «Алімпій»

Про найважливіше для нас у християнстві від Папи Івана Павла II

Що таке гріх? Що означає – йти за Христом? Чи виконання заповідей є вершиною християнської етики? Про це та більше можна прочитати в енцикліці «Veritatis Splendor» – «Сяйво істини» Папи Івана Павла II (підписана 25 років тому – в серпні 1993 року). До Вашої уваги – цитати із цього документа, які можуть надихнути та дати глибше розуміння багатьох фундаментальних для християн речей.

• Темнота блуду і гріха ніколи не зможе подолати світла Бога-Творця. У глибині людського серця завжди залишається туга за абсолютною істиною та бажанням повністю її пізнати. Це засвідчують невтомні пошуки, які людина веде в усіх галузях і сферах. Ще виразніше підтверджує це її пошук «сенсу життя».

• Жодна людина не може уникнути фундаментальних запитань: «Що я повинен робити?», «Як відрізнити добро від зла?» Відповідь можна знайти лише завдяки сйиву істини, що ясніє в глибині людського духа, як свідчить про це Псаломспівець: «Багато кажуть: «Хто нам покаже блага? Яви нам, Господи світло лица Твого!» (Пс. 4, 7).

• Повноту краси і світла Божого лица випромінює обличчя Христа – того, Хто є «образом невидимого Бога» (Кол. 1, 15), «відблиском його слави» (Євр. 1, 3), «благодаттю та істиною сповненим» (Ів. 1, 14): Він є «дорога, правда і життя» (Ів. 14, 6).

• Віра – це рішення, яке визначає все існування. Є зустріччю, діалогом, спілкуванням любові і життя між вірним та Ісусом Христом: Дорога, Правда і Життя. Вона провадить до акту довіри і довірення Христові і дає нам змогу жити так, як жив Він. Це означає ставити понад усе Бога і ближнього.

• Людина, яка хоче зрозуміти себе цілковито, мусить зі своїм неспокоєм, непевністю, а також зі своєю слабкістю і гріховністю, зі своїм життям і смертю приблизитися до Христа.

• Церква, йдучи за словами Вчителя, вірить, що найвищою ціллю людини, створеної на подобу Творця, відкупленої Христовою кров'ю та освяченої присутністю Святого Духа, є жити «на хвалу Його величі» (Еф. 1, 12), прагнучи, щоб кожен людський винок відображав красу Божої слави.

• Тільки Бог може відповісти на питання про добро, тому що Він є Добром. Однак Бог уже відповів на це питання, коли створив людину та у своїй мудрості й любові спрямував її до остаточної цілі через закон, вписаний у її серце (пор. Рм. 2, 15), – «природний закон».

• Добро – це приналежність до Бога, послух Йому, спілкування з Ним, повнота справедливості, любові та милосердя.

• Йти слідом за Христом – це не просто зовнішнє наслідування; воно стосується глибин людського ества. Бути учнем Ісуса означає уподібнитися до Нього, котрий став слугою аж до віддання себе на хресті (пор. Флп. 2, 5-8). Завдяки вірі Христос живе в серці того, хто вірить (пор. Еф. 3, 17), завдяки чому учень уподібнюється до свого Господа і Його в собі відображає. Це є плодом благодаті, дієвої присутності Святого Духа в нас.

• Людина неспроможна жити любов'ю Христа, наслідувати її лише власними силами. Вона стає здатною до такої любові тільки завдяки отриманому дару. Подібно, як Господь Ісус отримує любов від свого Отця, так Він, зі свого боку, уділяє її як дар своїм учням: «Як Мене Отець полюбив, так Я вас полюбив. Перебувайте у Моїй любові!» (Ів. 15, 9). Даром Христа є Його Дух, першим «плодом» якого є любов (пор. Гл. 5, 22): «Бо любов Бога влита в серця наші Святим Духом, що нам даний» (Рм. 5, 5).

• Усі людські проблеми, про які найчастіше дискутують і які по-різному розв'язують у сучасних моральних дослідженнях, тісно пов'язані, хоча й різними способами, з центральним питанням – свободою людини. Божий закон не звужує, а тим більше не усуває людської свободи – він радше захищає свободу та сприяє її розвитку.

• «Бог бажав залишити людині владу добровільно шукати свого Творця і свobodно досягнути повної, благословенної досконалості, залишаючись вірною Богові». Ці слова передають прекрасну глибину участі в Божому пануванні, до якої покликана людина: вони вказують, що влада людини настільки сильна, що вона здатна панувати навіть над собою.

• Панувати над світом – таке велике й відповідальне завдання Бог ставить перед людиною, щоб вона вживала свою свободу в послухові щодо заповіді Творця: «На-

повняйте землю та підпорядкуйте її собі» (Бут. 1, 28). З цієї перспективи людині належить право слушної автономії, і це також стосується спільноти людей.

• Людина відповідає не лише за світ, а й за себе саму; це також належить до її піклування та відповідальності. Бог залишив людину «в руці свого власного рішення» (Сир. 15, 14), щоб вона могла шукати Творця і вільно досягнути досконалості.

• Послух Божому Законові не заперечує свободи людини, яка витворена на зразок Божої свободи; навпаки – якраз через цей послух свобода розвивається у правді й повністю відповідає людській гідності.

• Церква завжди вчила, що ніхто не може вибирати поведінку, яка заборонена моральними заповідями, висловленими в негативній формі у Старому і Новому Завітах. Як бачимо, сам Ісус підтверджує незмінність цих заборон: «Як хочеш увійти в життя, додержуй заповідей (...) Не вбивай, не чини перелюбу, не кради, не свідкуй криво» (Мт. 19, 17-18).

• Взаємозв'язок між свободою особи і Божим Законом найглибше виявляється в «серці» людини, у її моральній свідомості – сумлінні.

• Сумління в певному сенсі ставить людину перед законом, воно стає для неї «свідком» закону: свідком її вірності або невірності щодо закону, її моральної порядності або беззаконня. Сумління є єдиним свідком, оскільки те, що відбувається в серці особи, приховане від очей сторонніх, і лише ця особа знає про це свідчення. І, відповідно, лише вона знає, яку відповідь дає голосові власного сумління.

• Судження совісті не встановлює закону, але свідчить про авторитет природного права і про практичний розум у відношенні до найвищого добра, яке притягує людину так, що вона приймає його заповіді. «Сумління не є незалежним і виключним джерелом вирішення про те, що є добром, а що – злом; натомість є в ньому глибоко вписаний принцип послушу об'єктивній нормі, яка обґрунтовує і зумовлює правильність його рішень наказами і заборонами, що лежать в основі людської поведінки».

• Щоб мати «добре сумління» (1 Тм. 1, 5), людина повинна шукати правди, узгоджуючи свої судження з цією правдою. Згідно з апостолом Павлом, сумління повинно бути «просвітлене Святим Духом» (пор. Рм. 9, 1); воно має бути «чистим» (2 Тм. 1, 3); воно не може «поводитися лукаво, ані викривлювати слово Боже, лише явно проповідувати правду» (пор. 2 Кор. 4, 2). З іншого боку, апостол також застерігає християн: «І не вподібнюйтесь до цього світу, але перемінійтесь обновленням вашого розуму, щоб ви переконувалися, що то є воля Божа, що добре, що вгодне, що досконале» (Рм. 12, 2).

• Людина завжди бачить перед собою духовний горизонт надії завдяки цій допомозі божественної Благодаті та її співпраці з людською свободою.

Підготувала Наталія Павлишин

Складні запитання: знеболюючі та вакцини

– Чи правда, що до недавнього часу Католицька Церква забороняла вакцинацію і знеболюючі наркотичні засоби? Чи існують якісь офіційні документи Церкви щодо цього?

– Не існує жодного документа Учительства Церкви, що свідчить про такі заборони. Що стосується щеплень, то можна звернутися до «Словника морального богослов'я» випуску 1955 року. У ньому стверджується, що, незважаючи на можливі побічні явища, іноді досить важкі (наприклад, випадки енцефаліту після щеплень проти віспи), медична статистика свідчить про корисність щеплень. Таким чином, йдеться у статті богословського словника, «неправі лікарі, які заявляють про марність щеплень. За допомогою таких тверджень вони спричиняють відмови від вакцинації, сприяючи цим повернення або подальший розвиток небезпечних епідемічних вогнищ».

Позитивне судження про програми вакцинації та пошук нових вакцин висловив Папа Венедикт XVI у 2007 році в промові до міністрів фінансів.

Що стосується знеболюючих препаратів, то існує документ Папи Пія XII, в якому він стверджує про моральну допустимість як для лікаря, так і для пацієнта, використання наркотичних засобів для полегшення болю в разі наближення смерті, навіть якщо відомо, що ці препарати прискорять настання смерті. Бо в такому разі, пояснює Папа Пій XII, йдеться «не про жадання смерті та прагненні до неї, хоча ризик смерті з обґрунтованих причин допускається, але тільки про бажання пом'якшити біль застосуванням анестезуючих засобів, створених медициною». Документ називається «Відповідь на три питання, поставлені «Італійським товариством анестезіології».

У «Декларації про евтаназію» Кон-

греґація віровчення також стверджує, що «в цьому випадку не йдеться про сприяння настанню смерті». Папа Іван Павло II в енцикліці «Evangelium Vitae» пише, що пацієнт, який добровільно відмовляється від знеболювання, щоби свідомо брати участь у стражданнях Господа, заслуговує на похвалу, але така героїчна поведінка не є обов'язковою для всіх (EV 65).

У цьому ж параграфі Папа Іван Павло II додає: «Не варто віднімати свідомість у вмираючого без серйозних причин: на порозі смерті люди повинні бути в змозі виконати свої моральні та сімейні обов'язки, а головне – мати можливість свідомо приготуватися до остаточної зустрічі з Богом». Неприпустимо практикувати наркоз пацієнта проти його волі, коли він у змозі її висловити.

Джерело: vaticannews.va

«Я б дуже застерігав усіх від загравання зі злими силами» – о. д-р Юстин Бойко

В Україні традиція Хеловіну є дуже новою, яка прийшла до нас зовсім недавно. Українському народові вона є цілковито чужою. Тим більше, вона є чужою християнському віровченню. Особисто я її цілковито не сприймаю і вважаю шкідливою у процесі виховання дітей та молоді.

Чому? Христос у своєму навчанні постійно нагадував людям про життя

вічне. Життя вічне з Богом – це основне і відвічне прагнення людини. На дорозі до життя вічного кожна людина повинна переступити через поріг смерті, яка залишається відвічною загадкою для людини. Саме через існування смерті ми розрізняємо життя на два етапи: земський і потойбічний.

У тому, що існує потойбічна сторона життя, годі сумніватися. З огляду на так велику пошану до людей, які відійшли від нас, Католицька Церква латинської традиції 1 листопада святкує свято Всіх святих, а наступного дня згадує всіх усопших. У Католицькій Церкві східної традиції усіх померлих згадується після Великодня або після Зіслання Святого Духа. У цей час люди намагаються гарно прибрати могили своїх померлих та помолитися за них, оскільки померла людина не може сама за себе молитися.

Молитва живої людини за усопшу також нагадує їй, що і вона у свій час повинна буде перейти через місток смерті. З огляду на це молитви за усопших мають дуже велику цінність.

Натомість Хеловін – це синкретизм, взятий з усіх релігій, який отримав якусь

театральну форму. Підозрюю, що в популяризації цього дня велику роль відіграє фінансовий чинник, оскільки багато підприємств заробляє на виготовленні якихось костюмів чи особливих страв.

Окрім цього, я б дуже застерігав усіх від загравання зі злими силами, бо вони не є такими собі чортами з хвостами, які смажать на вогні людей у гарячій смолі. Це є інтелегентні душі, суттю існування яких є погубити людство. Особисто знаю багато випадків, коли через таке

загравання багато людей заробили собі психічні розлади, а в гірших випадках були опутані демоном.

Коли хтось хоче вже так дуже цей день в особливий спосіб відзначити, нехай піде на цвинтар і помолиться за своїх рідних. Цей вчинок буде більше милий Богу і душам усопших, аніж танці з дияволом.

ієрм. д-р Юстин Бойко, синкел у справах монашества Львівської архієпархії

Паломниця: «Дорога святого Якова навчає, що для життя потрібно дуже мало»

Дорога святого Якова – це справжній паломницький тренд. Щороку все більше людей долають тисячі кілометрів і повертаються додому з духовним оновленням та радістю. У чому тут секрет, ми запитали дитячого хірурга і паломницю Уляну Білоус, яка разом із друзями влітку пройшла португальським побережним шляхом святого Якова і припинила нарікати на львівські маршрутки. Ще дівчина навчилася більше цінувати прості речі й не задивлятися на вітрини магазинів, а також по-іншому відкрила для себе молитву на вервиці. Про це та більше Уляна Білоус розповіла у ексклюзивному інтерв'ю «Духовній величі Львова».

– Скільки днів Ви йшли? І якими були перші враження?

– Перед самою дорогою я думала: «Ну, навіщо мені готуватися? Адже це всього лиш 20 кілометрів на день, упродовж двох тижнів». Тим паче, що у гори я ходжу і ніколи не відчувала, що мені важко йти на далекі дистанції. Хоча мої друзі часто питають, чи готувалася я до дороги святого Якова, чи відслідковувала кроки із секундоміром. Цього не було. Один раз, щоправда, ми пішли у гори перед мандрівкою, але то були лишень 12 кілометрів – і це дрібниці, порівняно зі шляхом, який ми здолали під час паломництва. І було важко. Наприкінці шляху я вже мала проблеми з колінним та гомілково-стопним суглобами та мала мозолі обох стіп. Мої друзі завжди були попереду, а я часто йшла позаду. Йду я собі сама ранковим лісом о 6-й годині і думаю: «От для чого я йду? То так важко...». Але нічого, дійшла. Фотографувала, знімала відео, молилася. Однак спочатку був справжній азарт, а втому відчула вже наприкінці мандрівки. Особливо раділа, коли вперше побачила океан. Адже португальський шлях святого Якова, яким ми, власне, і йшли, розпочинається з Порту. І я у ті моменти йшла й дивилася на океан. Це перше знайомство з океаном було захоплююче.

– Які люди були серед паломників? Розкажіть історії, що трапились у дорозі.

– Таких історій багато. На шляху є спеціальні готелі для пілігримів, які називаються альберги. Вони дешеві – 5-6 євро; бувають і дорожчі. А є «донативо», тобто такі готелі, де тебе ще й нагодують, а ти залишаєш стільки грошей, скільки вважаєш за потрібне. Там є спільна вечеря. І вона дуже згуртовує. Всі паломники збираються разом і, попри різні мови та національності, спілкуються. Це справді важливий момент.

А ще біля Порту ми познайомилися з літнім подружжям. Вони були з рюкзаками, і ми відразу здогадалися, що це паломники. Виявилось, що вони – іспанці і живуть поблизу Мадриду. Коли ми згодом бачилися по дорозі, то посміхалися й обіймалися, немов давні друзі. Це такий принцип паломництва – коли бачиш знайомі обличчя на шляху, то вони вже як рідні.

Потім наша духовна мандрівка завершилася і ми з друзями поверталися додому через Мадрид. Прогулюючись вулицями столиці Іспанії, ми знову зустріли це подружжя! З онукою у візочку. І цей дідусь мені каже: «То не випадковість, що ми зустрілися у шестимільйонному приблизно місті». Наступного дня вони завезли нас у місто Сеговію, біля Мадриду, на екскурсію, та ще й пригостили обідом. При тому, що у нас був мовний бар'єр, але відбувся певний контакт душі. Інколи я думаю про те, що мотивує людей робити такі добрі вчинки? Можливо, коли вони були молоді, хтось їм допоміг у паломництві. Тобто відбувся такий «ланцюжок добра», «бумеранг», але ми не можемо цю теорію перевірити. Можливо, ці люди просто хотіли зробити щось хороше. І цей 72-річний чоловік Хосе 11 разів уже ходив шляхом святого Якова, а його дружина Тереса – 3 рази. Тобто він вже вник у суть паломництва, він відчув, що коли робиш добро, то це збагачує духовно.

– А чи познайомилися з атеїстами, які йшли дорогою святого Якова? Адже часто люди йдуть у паломництво із туристичною метою...

– Про віру мені вдалося поспілкуватися із паломницею з Америки, з Невади. Я розповіла їй, що є католичкою, а ця жінка також виховувалася в католицькій родині, але зараз вона не належить до якоїсь конкретної релігії. Її чоловік – єврей, і вони частково дотримуються єврейських традицій у сім'ї. Дітям вони дозволили обирати ту релігію, яку вважають ближчою. Ця жінка казала, що для неї неважливо ходити до церкви; вона просто вірить у Бога, старається робити добро і любити. Це була єдина зустріч, коли мала можливість порозмовляти про релігію, але справді – переважно люди вирушають у паломництво з туристичною метою, або з бажанням схуднути.

– Паломництво Вас якось змінило?

– Коли я повернулася, то зрозуміла, що для життя потрібно дуже мало. Лише те, що влазить у наплічник. Я і так забагато взяла з собою в дорогу – кілька футболок я залишила в альбергу, а ще 2 пари шкарпеток в мене вкрали. І таке траплялося. Ми живемо у постійній залежності від одягу. Купуємо речі з нової колекції, чи просто щось гарне з магазину. Насправді це нам непотрібне.

Після паломництва загострилося відчуття, що мені багато не треба у плані їжі. Раніше я полюбляла поїсти, а тут я могла з'їсти одну канапку вранці і ввечері – якийсь круасан з йогуртом. А серед дня ми просто збирали ожину, і це був наш обід, або жували виноград. Мінімалізм, як стиль життя, робить людину щасливішою.

Можна прокидатися рано. Раніше це для мене була катастрофа, а тепер – треба прокинутися о шостій, значить, я прокидаюся о шостій, чи навіть п'ятій. І після дороги мені не хотілося їздити у маршрутках; просто прагнула бачити людей, пізнавати місто.

– Чи дорога святого Якова нашоувхнула Вас на подальший духовний пошук?

– Перед початком цієї подорожі ми ще заїжджали у Фатіму (місто у центральному регіоні Португалії, де відбулося об'явлення Пресвятої Богородиці), ми молилися у намірі, щоб щасливо почати цю подорож і завершити. І якось під час дороги у мене саме по собі виникло бажання щоранку, коли лише світає, коли темно, у сутінках, іти і молитися вервицю. Раніше молитися вервицю мені завжди було важко, а тут ця молитва додавала мені сил у дорозі. Навіть мої друзі казали, що я дуже швидко почала йти. Зазвичай я завжди йшла остання, але бували такі моменти, коли я активізувалася. Ми йшли троє, кожен – своїм темпом, враховуючи свої можливості.

Дорога навчила мене з розумінням і терпеливістю ставитися до інших людей. І так само у хостелах для паломників, альбергах, можуть в одному приміщенні спати 50-100 людей. І це часто незручно. Але ти мирно це все сприймаєш. І це – теж один із пунктів, яких навчила дорога.

Розмовляла Оксана Бабенко, «Духовна велич Львова»

Стартував новий блок Студентського дня – «Сучасна духовність»

24 жовтня відбулася перша лекція нового блоку зустрічей Центру студентського капеланства – «Сучасна духовність». На початку ініціатор курсу отець Ігор Хомічак виступив зі вступним словом до присутніх та пояснив основні напрямні курсу. А потім разом з отцем Юрієм Блажиевським молодь обговорювала духовність у часи поп-культури.

Для початку спільно визначили, що таке духовність, культура та внутрішній світ людини, а потім студіювали терміни, такі як поп-культура, трансцендентальність, культ, постмодернізм, індивідуалізм та релігія.

Декілька висновків отця Юрія:

• Щоб пізнати Бога, потрібно «вийти поза себе», бо Бог

також вийшов поза Себе і створив світ.

• На перетині культури і духовності зароджується релігія.

• Постмодернізм – культура розчарування, яка породжує крайній індивідуалізм, у кожного формується своя правда.

Проблема не в християнстві, а у виконавцях цього християнства.

• Сучасній людині бракує точки відліку; вона бере по троху зі всього корисного, на її думку, а потім не може знайти себе на GPS. У християнстві – це Бог.

Гасло курсу: «Пізнай Бога – пізнай себе». Лекції курсу відбуватимуться щосередини о 19:00 за адресою: м. Львів, пл. А. Міцкевича, 5, каб. 4.

Джерело: kapelanstvo.info

Вітаємо

ювілярів!

У грудні святкують ювілеї:

40-річчя священства – о. Григорій СОБЕЧКО (25.12)

30-річчя священства – о. Михайло ОНАЦКО (04.12)

30-річчя священства – о. Ярослав РІЙ (04.12)

20-річчя священства – о. Юрій ВАСЬКІВ (06.12)

20-річчя священства – о. Дмитро МИЦЬКО (20.12)

10-річчя священства – о. Василь УРБАНОВИЧ (19.12)

5-річчя священства – о. Михайло ФЕНКАНІН (08.12)

60-річчя уродин – о. Ігор ЦАР (16.12)

55-річчя уродин – о. Степан ГАЛАЙ (24.12)

40-річчя уродин – о. Роман РИЦАР (22.12)

40-річчя уродин – о. Володимир СТЕФАНІШИН (30.12)

35-річчя уродин – о. Андрій ПАВЛІВ (09.12)

35-річчя уродин – о. Микола ПРОЦІВ (19.12)

Як нести свій хрест щодня? Мудрі поради від святих

Заохочуємо поглянути на хрест як джерело надії та сил, щоби пробачити і стати кращою людиною!

Що ви бачите, коли дивитесь на хрест? Коли про нього думаєте? Чи тільки страждання? Складно заперечити, що саме воно найперше кидається у вічі. Проте основне значення Страстей Христових та їхні знаряддя глибші й красивіші – вони є розповіддю про Боже милосердя і безмежну любов Творця до Його творіння.

Рішення Ісуса прийняти страждання і витривати у них – це також історія боротьби і перемоги. Парадоксально, оскільки це рішення, за людськими мірками, є згодою на поразку.

Хрест – це також простір зустрічі справедливості з милосердям. Відповідно до першої, ціною гріха є смерть, і якби Господь був лише справедливим, ми б не мали надії. Але, на щастя, Він є любов'ю; тому і прийшов, щоби взяти на себе вирок для нас, грішників.

Якщо ми хочемо йти за Ним і належати Йому, ми повинні наслідувати Його у цьому пробаченні і прийнятті інших. Зрештою, хрест дає важливу для цього підтримку.

Власне, на це вказують вибрані цитати святих. Тут є твердження, взяті з листів

містиків, які завдяки своєму відданню Христові та Його любові отримали найглибше пізнання правди про Страсті й Воскресіння: дружини і матері св. Бригіди Шведської, кармеліта св. Івана від Хреста і домініканця св. Йогана Таулера. Інший проповідник – св. Тома Аквінський – говорить про зв'язок між хрестом і таїнствами.

Також маємо цитати Отців Церкви – св. Кипріяна Карфагенського, св. Іларія Пиктавійського або ченця Храбана Мавра. Серед ближчих до нас процитованих святих, якщо йдеться про часовий відлік, – капуцин, стигматик, який добре відчув смак хреста, о. Піо, і св. о. Хосемарія Ескрива де Балагер. А також коротенький фрагмент одного з класичних творів християнської духовності – анонімного твору «Хмара незнання», що походить з Англії XIV ст.

Запрошуємо поглянути на хрест як джерело надії та сил, щоби пробачити і стати кращою людиною!

«Господь освітлив темряву смерті та морок безодні і позбавив смерть її гравітацию» (св. Іларій).

«За любов можна відплатити тільки любов'ю» (св. Іван від Хреста, «Духовна пісня»).

«Той, хто на всі страждання і слаб-

кості ближніх дивиться без милосердя і співчуття, повинен боятися, що і сам не отримає милосердя від Бога» (Йоган Таулер, «Казання»).

«Ніхто не може бути сильним самотужки; тільки в Божому милосерді ми захищені» (св. Кипріян, «Коментар до «Отче наш»).

«Сакраменти в особливий спосіб черпають свою силу з мук Христа» (св. Тома Аквінський, «Сума теології»).

«Радій, християнине, тому що ти виграв підкуп своїх недругів. Юда Його продав, а Ти здобув» (Храбан Мавр).

«Не надавай надто великого значення

тому, що у світі називають перемогою або поразкою. Скільки ж разів переможець стає у кінці переможеним...» (св. Хосемарія Ескрива).

«Бог не чинить жодної справедливості без милосердя, ані милосердя без справедливості» (св. Бригіда Шведська, «Об'явлення»).

«На цій землі кожен має свій хрест, але ми повинні поводитися так, щоб бути не поганим злодієм, а добрим» (св. о. Піо).

«Милосердні очі Бога не дивляться на те, ким ти був, чи ким є, а на те, ким будеш» (анонім).

«Aleteia», переклад: Ольга Гайсенюк

9 причин просто побути на самоті

У своєму житті ми так багато витрачаємо часу на те, щоб побути з нашими рідними, друзями і близькими, що на себе його часто не залишається. Адже кожному з нас іноді просто необхідно побути з самим собою наодинці.

1. Самотність очищає нашу свідомість. За день ми отримуємо багато різної інформації від ЗМІ, друзів, колег, близьких. Ми самі не помічаємо, як вона починає негативно впливати на наше життя. Тому часом просто необхідно обміркувати все в тихому спокійному місці, де вам ніхто не перешкодить.

2. Творчість теж потребує тиші і спокою. Коли ми знаходимося одні й ні про що конкретне не думаємо, наша уява отримує свободу і в цей момент здатна народити на світ воістину прекрасні ідеї.

3. Самотність допомагає зміцнити впевненість у чомусь. Ми прислухаємося до свого внутрішнього голосу, зважуємо всі «за» і «проти» на основі власного досвіду, а це набагато важливіше, ніж думки оточуючих.

4. Ми стаємо більш самостійні. Коли залишаємося наодинці з собою, ми можемо мріяти і створювати цілі на основі наших мрій, які дозволяють нам розвиватися незалежно від інших.

5. Самотність загострює сприйняття. Відгородившись від емоцій і переживань зовнішнього світу, набагато простіше зробити правильні висновки або по-іншому поглянути на хвилюючу проблему.

6. Варто трохи побути на самоті, щоби зменшити стрес і тривожність. Це допомагає привести думки в норму після напруженого дня.

7. Кращий спосіб пізнати себе – це зробити недовгу перерву в спілкуванні з оточуючими. Вона допоможе знайти те, що нам справді важливо, і розставити пріоритети.

8. Кращий спосіб підвищити продуктивність – це побути на самоті, щоби прояснити свої думки, привести в порядок мрії і розкласти все «по полицях». І з новими силами взятися за досягнення мети.

9. Самотність зміцнює відносини. Вірите чи ні, але наші близькі люди не потребують нашої постійної уваги. Коли у нас є час, щоби розуміти і цінувати себе, ми здатні краще розуміти і цінувати інших.

Духовно-психологічна порада

Свідоцтво про реєстрацію
КВ 4266

При передруку матеріалів
посилання на газету «МЕТА» обов'язкове!

головний редактор:
о. Богдан ЛУКОВСЬКИЙ,
Заступник редактора:
Олена КУНИНЕЦЬ
літературний редактор
Святослав СМУК,
більше редактор і технічний редактор
Вячеслав ЧИЖЕВСЬКИЙ.

Відгуки та пропозиції надсилайте
на адресу:
площа св. Юра, 5, м. Львів,
Україна, 79000,
e-mail: meta.ugcc@gmail.com
<http://www.meta-ugcc-lviv.com>

Редакція залишає за собою право скорочувати і редагувати матеріали. За достовірність фактів відповідає автор.

Рекламні оголошення приймаються вичитаними і відредагованими рекламодавцем. Матеріали не рецензуються і не повертаються. Редакція може не поділяти думку автора.

Друк: ПрАТ «Видавничий Дім «Високий Замок»
Тираж: 5000 примірників, Замовл. №